

ELOFIZETES.

HELYBEN ÉS VIDEKEN:

Egy évre ... 38 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy óra ... 8 kor.

Nyilttéri közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és esanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 967

KIADÓHVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Csütörtök, július 12.

Elferditett igazságok.

A törvényhatósági bizottság mai ülésének egyik szónoka a lemondott kormány érdemeit elismerő határozatot tüntetésnek nevezte, amely a választójog ellen irányul. Ügylátszik, meg kell barátkoznunk még egyideig azzal, hogy különböző oldalról diskreditálni igyekeznek a munkapárt legtisztább szándékait is, de e felszólalással szemben határozottan tiltakoznunk kell. Tiltakoznunk kell az ellen, hogy a munkapártot állandóan és tendenciózusan úgy állítsák be, mint a választójog ellenségét. Ebből a munkapárt ellen politikai tőkét kovácsolni nem engedünk. A munkapárt mindenkor a liberális eszmék letéteményese volt s a fejlődés követelte igazságoknak megértője marad.

A választói jogért való lelkesedés nem egy politikai párt kisajátított erénye, mert elképzelhetetlen, hogy akadna ma Magyarországon valaki, aki ellenszegülne a választói jog széles kiterjesztésének. Ezt a kérdést megszültette az idők méhe: örültnek kellene lennie annak, aki megakadályozására gondolni merészelne. Ki tudta volna 1848-ban gátját vetni annak a nagy gondolatnak, mely a jobbágy-felszabadulást jelentette? Lehet-e józan ésszel és egészséges kritikával még csak gondolni is arra, hogy ne a választói jog legyen a jövő Magyarországnak kialakulásának alapja?

Az a vád, hogy a lemondott kormány érdemeinek elismerésével a munkapárt a választói jog ellen tüntetett volna: agyrémnél, vagy rosszakarattal nem egyéb. Nagyobb bizonyosságot erre nem mondhatunk, mint hogy a törvényhatósági bizottság munkapárti tagjai minden provokálás dacára is udvariasan tudomásul vették az Esterházy kormány bemutatkozó iratát, hozzájárultak az üdvözléséhez s nem zárkóztak el az elől, hogy megfelelő esetekben a kormányt helyes intézkedéseiben támogassák. Am jöjjön az új kormány, hozzon a nemzetnek új és új értékeket, de ez nem lehet ok arra, hogy politikai egyéniségek kiváló érdemeit el ne ismerjük.

Arad város törvényhatósága ennyit tett és jól tette, hogy így tette. Példát mutatott ezzel arra, hogy lehetetlen tovább üzni azt a napraforgópolitikát, mely eddig a törvényhatóságok kebelében minden kormányváltozással megnyilatkozott. Új politikai faktorok feltűnése a láthatáron nem jelentheti azt, hogy a nemzet

méltatlan legyen önmagához s elfelejtse mindazt a jót s messze jövőre kiható munkásságot, amelyet a kormányról lelépő térfiak a magyar nemzet jövője érdekében kifejtettek.

Ezért volt helyénvaló a munkapárt szónokának mai indítványa, mely Arad város hazafias háláját és elismerését tolmácsolta a lemondott Tisza kormánynak azért a hatalmas munkáért, amellyel a háboru előtt és alatt

Magyarország jövőjét megalapozta. Ezért tiltakozunk, hogy ebből a határozattá emelkedett indítványból bárki is mást olvasson ki, mint amit azzal a munkapárt mondani akart. Aki ezt a választói jog ellen való tüntetésnek tartaná, annak nyíltan szemébe mondjuk, hogy nem azért hangoztatja ezt, mert a választói jognak barátja, hanem azért, mert a munkapártnak — ellensége.

Bethmann-Hollweg állása megszilárdult.

— Nem fogadta el a császár a lemondást. —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Berlinből jelentik: Politikai körökben az a hír terjedt el, hogy a kancellár benyújtotta lemondását, azonban nem biztos, hogy a császár elfogadja. A helyzet még nincsen tisztázva.

Berlinből érkezett legfrissebb hírek szerint egyre sürűbben beszélnek Bethmann-Hollweg lemondásáról. A kancellár utódául Bülow hercege emlegetik, akinek jelölését a szociáldemokraták kivételével valamennyi párt nagyon szívesen fogadná. Mindamellett a császár ügylátszik még nem szánta el magát arra, hogy a kancellárt menessze. A döntésnek még ma meg kell történni.

Berlinből jelentik este: A Lokalanzeiger jelenti, hogy parlamenti körök a legnagyobb határozottsággal beszélnek, hogy az utolsó pillanatban a válság a kancellárra nézve kedvező fordulatot vett. A kancellár állása a jelen pillanatban szilárdnak tekinthető.

Berlinből jelentik: A koronatanácsos történekről kedd estig senki sem tudott semmi különösét. Hallgatott a Reichsanzeiger is. A császár már vasárnap fogadta Lerchenfeld gróf bajor követet és behatóan megbeszélte vele az egész politikai és katonai helyzetet. A vasárnapi koronatanácsos valamennyi államtitkár részt vett, s megjelent azon Gröner és Michaelis is. A több óra hosszat tartó gyűlés után a császár még a birodalmi kancellár palotájában maradt és éjjeli tizenkét óráig tanácskozott Bethmann-Hollweg kancellárral. Azt hiszik, hogy ennek a megbeszélésnek az eredményét császári manifesztum útján hozzák a nyilvánosság tudomására. A császár abban bizalmáról fogja biztosítani Bethmann-Hollweget és ki fogja jelezni az alkotmányos élet parlamentarizálására és a birodalmi választójognak Poroszországba való bevezetésére vonatkozó hajlandóságát.

A birodalmi kancellár állása ennek dacára teljesen tarthatatlanná vált. A korona, ugy

hiszik, arra a meggyőződésre jutott, hogy Bethmann-Hollweg, akinek már csak a néppártban vannak igazi barátai, nem alkalmas a nagy reform-mű feresztülvitelére. A Germania, a centrum lapja közli, amit egyébként más oldalról is megerősítenek, hogy parlamenti körökben a birodalmi kancellár bukását elkerülhetetlennek mondják. Utódjaként legsűrűbben Hertlinget, a bajor miniszterelnököt emlegették az utolsó napokban. A bajor miniszterelnök hosszú évekig volt a birodalmi gyűlés centrum-pártjának tagja. Beszélnek Bernstorff volt washingtoni nagykövet jelöltségéről is, a legutolsó hírek mégis Bülow herceg nevét hangsúlyozzák, annak ellenére, hogy multja nem igen ajánlja őt egy parlamentáris atakulásban való részvételre. Ellene szól az is, hogy kinevezését szövetségeseink is bizonyosan vegyes érzelmekkel fogadják.

Berlinből jelentik: A tegnapi koronatanácsos kapcsolatban a császár ma több óra hosszat tanácskozott a birodalmi kancellárral függő kérdések megoldásáról.

A császár parancsára holnap ideérkezik a trónörökös az öltése által tervbevett döntések megbeszélése végett.

Barabás Béla aradi főispán.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Budapestről telefonálja tudósítónk: Laehne Hugó a képviselőházban ma interpellálni akart a főispáni kinevezésekkel kapcsolatban. A Károlyi-párt és a kormány között tárgyalások folytak, amelyek során a kormány honorálta a Károlyi-párt kívánságait és azt a főkivánságát teljesíteni fogja, hogy Arad város főispánjává Barabás Bélát nevezzék ki, a megye főispánjává pedig Purgly Lászlót. Laehne Hugó erre elállott az interpellálástól.

Budapestről telefonálja tudósítónk egy másik forrásból: Ugron Gábor belügyminiszter ma újból fogadta az aradiak küldöttségét és kijelentette, hogy most már semmi akadálya sincs annak, hogy a kormány Barabás Béla kipróbált képességét vegye igénybe és őt nevezze ki Arad város főispánjává. Arad vármegye főispánja Purgly László lesz.

Aradon vannak Kramerz társai.

Klofae bünlajstroma.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Bécsből jelentik: A császár tegnap rta alá a megkegyelmezési okmányt, amelyben elrendeli a Kramerz per főszereplőinek szabadlábra helyezését. Kramerz, Rasin, Cserbinka, a Narodny List titkára és Ramasant má-láakereskedő ezek, akiket hazaárulás, véderő elleni büntettek miatt kötél általi halálra, későbben életfogytig-lani fegyházra ítélték. A királynak azért kellett a Kramerz per e főszereplői részére külön kegyelmet gya-korolnia, mert ezek nemcsak haza-árulás, hanem kémkedés miatt is el voltak ítélve, Kramerz és Rasin ma hagyták el a möllersdorfi katonai fogházat. Cservenka és Ramasan az aradi katonai börtönben vannak fog-ságban. Ezeket szintén szabadlábra helyezik. Ezzel az összes cseh képviselők kiszabadultak.

Klofae Vencelt 1914. szeptember 5-én tar-tóztatta le a prágai katonai parancsnokság. A letartóztatás alapja egy levél volt, amelyet Klofae Svájból kapott, amelyben közölték vele, hogy a külföldön élő csehek feszülten várják, amikor Csehországnak szükségük lesz az ő beavatkozásukra. Kérték Klofacot, hogy közölje velük beavatkozásuk alkalmas időpont-ját. Erre a katonai parancsnokság házkutatást rendelt el Klofae lakásán. A házkutatás alkalmával megtalálták Mafek Sándor nevű ember-nek Oroszországból irt levelét, amelyben közli Klofacéval, hogy

ő a monarchia ellensége és kémkedik a monarchia ellen.

Klofae russzofil összeköttetésein kívül a szerb kormánnyal is bizalmas viszonyt tartott fenn. A háboru előtt és a háboru alatt is a szerb érdekekért dolgozott. Egy Zifacsek nevű ember útján állandó összeköttetést tartott fenn a szerb pénzügyminiszterrel. Az osztrák parla-mentben tartott beszédeit előzetesen mindig bemutatta a szerb kormánynak. Szoros össze-köttetést tartott fenn Zojjics-Johannal a nagy szerb agitátorral. Találtak olyan levelet, amely-ben Klofae szabadjegyet kért a kormánytól a szerb vasutakra. Ebben a levélben egyuttal be-jelenti, hogy fontos közléseket akar tenni Pa-sics miniszterelnöknek, Hartvig belgrádi orosz nagykövetnek és Markovics szerb hadügymi-niszternek. Megállapította a nyomozás azt is, hogy Horovka, időközben elhalt prágai könyv-kötő, Klofacnak bizalmas barátja

a monarchia hadseregéről kémjelen-téseket küldött a szerb kormánynak.

Klofacnak Mile Pavlics a monarchiá fel-darabolására folytatott üzelmeiről kétszbevon-hatadlan adatokat szolgáltatott. Mile Pavlics belgrádi lakásán tartott házkutatás bebizonyi-totta, hogy

Klofac évtizedek óta aknamunkát folytatott a monarchia ellen.

Pavlics Klofac segítségével kémjelentéseket kapott a monarchia minden részéből. A jelen-téseknek egy része siffrizott irással, másik része bélyeg alá irt jelentésekkel, vagy látha-tatlan tentával irt jelentésekkel árulták el a monarchia titkait. Pavlics a kémjelentésekért nehez arannyal fizetett, sőt a monarchia ka-tonai terveinek megvásárlására is alkudo-zott. Nagyszámu cseh lapnak Klofac útján anyagi támogatást adott, hogy a népet a mo-narchia ellen lázítsák. Kétségtelenül megállá-

pítást nyert, hogy ő maga irányította a szerb kormánynak és a dinasztának a monarchia ellen titkon előkészített merényletét.

Pavlics feljegyzései között Klofacnak egy titkos címére találtak. Innen irányította Klofac a monarchia feldarabolására irányult akciót. Megtalálták Pavlics Drágán, egy szerb tüzér-őrnagy 1914. április 6-án kelt levelét is, amely-ben az őrnagy megköszöni Klofacnak, hogy közölte vele az osztrák-magyar hadseregben a legujabb titokban kipróbált lövegek és löve-dékek összetételét. Klofac veszedelmes agi-tációját lapok segítségével csinálta és csak Prágában 38 cseh lap és 41 vidéki cseh lap népszerűsítette agitációját, ezenkívül Klofac főmunkatársa volt több orosz lapnak is.

Ragaszkodik a dualizmushoz a miniszterelnök.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A képviselőház mai ülését négy óraker nyitotta meg Szász Károly elnök. Bemutatta Bottlik István és Kelemen Béla mandátum-ról való lemondó levelét és Apponyi Albert gróf, Vázsonyi Vilmos és Balla Aladár man-dátumát.

Beck Lajos betérjesztette a pénzügyi bi-zottság jelentését a tegnap letárgyalt törvény-javaslatokról.

Madarassy Beck Gyula báró volt a követ-kező felszólaló, aki tiltakozik a multkori be-szédének olyan beállítása ellen, mintha a há-borura szított volna.

Károlyi Mihály gróf elégtétellel állapítja meg Madarassy Beck Gyula báró kijelentés-eiből, hogy kizárólag csak békepolitikát lehet folytatni. Hivatkozik a német eseményekre, ahol az övénel élesebb hangokat lehet hallani.

Napirend szerint következett az új minisz-teriumok felállításáról szóló törvényjavaslat tárgyalása. Rakovszky Iván előadó a javaslatot elfogadásra ajánlja.

Hegedüs Loránt a javaslatot kicsinyesnek tartja. Híve a választójognak, kijelenti, hogy ezzel lépett be a munkapártba. Elmondja a választójog parlamenti historikumát. Kiemeli, hogy az ipari munkásságnak helyet adnak a parlamentben, ellenben a munkaadóknak nem. Ez ellenkezik a demokráciával. Fejtegeti, hogy az általános választójognak egyik előfeltétele a közigazgatás államosítása, a másik a nemzeti-ségi kérdés gyökeres megoldása és a harmadik a demokratikus földbirtok politika és, a holt-kézi birtokok állami kisajátítása. A házfelosz-tásától nem fél senki, mert az új választás technikailag kivihetetlen. A demokratikus ha-ladást megakadályozni nem lehet, ezt senki sem akarja. Ő csak elmondta aggályait. Nem szavaz ugyan a javaslat ellen, de nem vesz részt a szavazásban.

Utána szünet következett, amely után a javaslat-hoz Cserny Károly és Gundisch Guidó szólnak hozzá.

Hét óra tájban Esterházy Mór gróf mi-niszterelnök emelkedett szólásra, hogy vála-szoljon Madarassy Beck Gyula báró legutóbb elmondott interpellációjára. Kijelenti, hogy vál-tozatlanul ragaszkodni fogunk a világháboru-ban bevált német szövetséghez. Ebben a kor-mány álláspontja az előző kormányval telje-sen azonos. A szövetség fenntartását folytatni kívánjuk. A háborut pedig folytatjuk, de a bé-kénél sem célunk a bódítás. Ellenségeinknek

világos bizonyítékát adtuk békekészségünknek ajálatunkat szövetségeseinkkel együtt tettük meg és hangsúlyoztuk, hogy az összes hadvi-selőkre elfogadható tiszteletes békéről van szó. Nem rajtuk, hanem ellenségeinken múlik a háboru folytatása.

Ezért a békéért, ezért az álláspontért vál-lalja a felelősséget. A kormány ezt az állás-pontot képviseli és ettől nem tér el. Hang-súlyozza, ha valamely kormányt támogató-képviselő bizonyos kijelentéseket tesz, amely nem feddi az előbbi kifejtett álláspont-ját, az a kormány előzetes, vagy utólagos be-leegyezése nélkül történt. Attér ezután az osztrák viszonyokra és szükségtelennek tartja a másik állam ügyeibe való beavatkozást. Kije-lenti, hogy a dualisztikus paritás alapján áll. Nem tartja azonban Ausztria belügyeinek azt, ha a dualisztikus paritás ellen állásfoglalás történik. Meggyőződött róla, hogy az osztrák miniszterelnök tántorithatatlanul a dualizmus alapján áll. A monarchia két államának ki-próbált összeköttetése, amelyben Magyarország mint önálló nemzet vett részt, a legnagyobb biztosítéka a nemzet jövőjének. A jelen kor-mány létalapja a világháboruban mutatkozott tanulságok folytán megvalósítani a választó-jogot, tehát gondoskodni kell, hogy a nép, amelyet ennek részesévé akar tenni csorbitat-yan Magyarországot találjon akkor, amikor a harc-téerekről visszatér.

A baloldal a miniszterelnök beszédét nagy tapssal fogadta és a Ház a választ tudomá-sul vette.

Lachne Hugó és Melzner László törölték interpellációjukat.

Farkas Pál volt a következő interpelláló. A legmagasabb közérdek szempontjából lehe-tetlennek tartja a hadiszállítási bűnyek revi-zióját és tiltakozik a gyorsított eljárás eltör-lése ellen.

Vázsonyi Vilmos igazságügyminiszter nyom-ban válaszol. Kijelenti, hogy a hadiszállítási bűncelekményeket nem szándékozik revízió alá venni. Ismerteteti az igazságügyi ankéten történeteket, ahol tárgyaltak a védelem szabad-ságának kiterjesztéséről, a bíróságnak az ügyés-ségekkel szembeni háttérbe szorításáról. A gyor-sított eljárás eltörlésének ideje még nem kö-vetkezett el. Csupán javítani kell azon. Szük-ségesnek tartja, hogy az ügyészségek bírói ellenőrzés alá kerüljenek és ne kerekedjenek a bíróságok felé. Nem szándékozik elődének ro-vására és hátrányára érdemeket szerezni.

A Ház a választ tudomásul vette és ezzel az ülés véget ért.

Megszűnt a választási paktum. A vá-lasztásokra vonatkozó paktumot Tiszának ma megjelent levele és Esterházy Mór gróf vá-laszja megszüntette. Tisza gróf pártja nevében azt kérte, hogy Guttman Henrik báró mond-jon le az oláhalási mandátumról, mert az munkapárti kerület. A miniszterelnök ezt nem honorálta. A munkapártban erre Tisza István gróf kijelentette, hogy bármennyire sajnálják is és nem szeretik a háboru alatt pártpolitikai harcoknak tenni ki az országot, ezek után a párt kénytelen akciószabadságát föntartani. Ennek folytán Besztercebányán Kürthy Lajos bárót, Mezőkeresztesen Bottlik István állam-titkárral szemben Tarnay Gyula volt főispánt, léptetik föl. Szegváron pedig Pallavicini állam-titkárral szemben Cicatricis Lajos dr. volt sze-gedi főispánt jelölik.

Cseh vezér a cseh árulásról.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Bécsből jelentik: Magister Kummer Gusztáv, a német nemzeti szövetséghez tartozó radikális németcseh-párt vezére nyilatkozott egy újságnak a csehek megkegyelmezéséről és a következőket mondotta:

— A cseheknek való megkegyelmezést a leg-súlyosabb politikai hibának tartom, mert az oktondi csehek egészen átadják magukat annak az autoszugeszcionak, hogy súlyos igazságtalanságok történtek velük és ahelyett, hogy boldogan örülnének, majd elégtételt követelnék tőlünk „szenvetéseikért.” Egészen bizonyos, hogy egyre követelőbbek és mohóbbak lesznek. Jól ismerem én a cseheket, hiszen magam is cseh vagyok, de morvaországi. Ők igenis arra törekzenek, hogy földarabolják Ausztriát, ma is ez a csehek álláspontja és ezen az amnesztia nem változtat.

Hogy pedig képviselőik agitációja vizsgálagra talált a cseh népben, azt szomorúan bizonyítja a cseh ezredek magatartása a fronton és az, hogy az otthonmaradt nép nem is jököljön érületét és passzív rezisztenciáját. A cseh ezredek elárultak bennünket és az ellen-séghez pártoltak. Nekem ugyan hiába beszél a honvéd miniszter, hogy a 28-ik gyalogezred győzelmesen visszazerezte elvesztette hadilobogóját. Persze, hogy visszazerezte, mert már akkor nem csehek harcoltak keretében, hanem magyar és német fiúk vérezték el a megbélyezett ezred számával sapkájukon, hogy tisztára mossák a lofos cseh becsületet.

— A csehek külön szláv államot akarnak jétesíteni, amely meg Magyarország-ot me-

gyeit is magába olvasztaná és elfelejtik, hogy ilyen egyesülés ezer lehetetlenségtől eltekintve, területileg is képtelenség. E törekvést a békében nagyzási mániának neveztük, most azonban a helyzet sokkal súlyosabb. Remélem, hogy a magyarok is megadják ezeknek a politikailag éretlen zold agitátoroknak a méltó választ és megkötyagosodott lejükre csapnak, hogy kijózanodjanak, mert mi, — erről megnyugtathatom önöket — így fogunk éselekedni.

— A cseh kérdés megoldása, ha nem is német uralom, csakis német vezetés mellett lehetséges. Ha Galicia önállósága bekövetkezik, akkor ideát a németeknek, odaát a magyaroknak kell lenni vezető helyen. Ezért én és pártom a centralizmus hívei vagyunk, természetesen csak Ausztriában. Külön parlamentet a cseheknek, — akik Ausztriát akarják feldarabolni, — sohasem adunk. Különben is lehetetlen az alkotmányt és a mai államformát megváltoztatni, ebbe a csehországi három millió német nem egyezne bele, hanem egészen bizonyos, hogy a német-csehek és a morvaországiak inkább felgyújtják viskóikat és akár Délafrikába vándorolnak ki, de nem tudnak belenyugodni a cseh uralomba. Hiába borítja a császár gázságaira a feledés tátyolát, mi nem felejtünk. Hiába kegyelmez meg a szörnyű büntetésekre, nem lehet ezeket lemosni. Ha a bünhődés el is marad, megmarad a leg-szörnyűbb bűn, amelyet polgári hazájával szemben elkövetet. Minden hiába. Kramarz, Klotac és társaik hazaárulók és ezt bárki bármikor szemükbe vághatja.

Kétszáz ezer koronát kérnek az aradi tisztviselők.

A beszerzési csoport megalkulása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi közszolgálati alkalmazottak beszerzési csoportja ma délután végleg megalkult. A csoportba beléptek: az igazgatási, pénzügyi, jószágigazgatósági, a posta és táviráda hivatal alkalmazottai, a városi népoktatási intézetek, a főreáliskola, főgimnázium, állami tanítóképző intézet, siketnéma iskola, kultur- és folyamtermérség, felsőbb leányiskola, adóhivatal, fővármivatal, söhivatal, a vármegyei árvaszék és a városi alkalmazottak egy nagyobb csoportja. Az eddig jelentkezett családtagok száma 941, mintegy 3800 ellátást igénylő családtaggal.

A csoport intéző bizottságába Uray János járásbíró, Mészáros Dániel törvényszéki bíró, Neubrunn Jenő törvényszéki elnöki irodavezető, Nagy Orbán dr. jószágigazgatósági segédtitkár, Szántó Gyula pénzügyi tanácsos, Schweigert Péter főtiszt, Kehrer Károly tanfelügyelő, Szathmáry István polg. isk. igazgató, Strumberger Oszkár igazgató tanító, Solymosán Ilés árvaszéki ülnök, Reinhart József fa- és bútarpári szakiskolai tanár, Zoltai Mátyás tanítóképző tanár, Hahn Alajos a folyamtermérség, Katona Lajos a kulturtermérségi hivatal, Péterffy Andor az államépítészeti hivatal vezetője.

Bunger György posta és táviráda felügyelő, Balogh István postatiszt, Gécsi Géza postafőtiszt, Makra Zoltán dr. kinestári ügyész, Lakatos Antal főreáliskolai tanár, Guta József felsőbb leányiskolai igazgató, Zoltai Mátyás áll. tanítóképző intézeti tanár, Farkas József dr. kulturpalotai könyvtáros, Nagy Dezső dr. fővármivatal helyettes ellenőr, bizalmi terla-

kul Kuzman Dóme pénzügyi titkár, Csernyaszky Jenő pü. számvérvéségi főnök, Abaffy Gyula jószágigazgatósági főszámtanácsos választásuk meg.

Intéző bizottság a maga kebeléből elnökül Berzsenyi Béla n. pénzigazgatót, alelnökül Uray József bíró, Szántó Gyula pü. számtanácsost, titkárokat Schweigert Pétert és Neubrunn Jenőt, választotta meg.

Könyvelőül Nieder Gyulát, adóügyi biztest, levelezőül Nagy Sándor számellenőrt, üzletvezetőül Szántó Péter igazgató-tanítót, Kaba Gyula adótitkár, Karbner Lajos p. ü. irodatisztet és Pálffy Imre ügyészségi irodatisztet, ügyészül Prekupás Illés drt küldte ki a tagok sorából.

Az alakuló ülés egyben elhatározta, hogy a m. kir. pénzügyminisztériumtól a tagok előrelátható létszámának megfelelőleg kétszáz ezer korona kamatmentes előleget, ideiglenes helyiségül a pénzügyi palota viceházmesteri lakását és 1000 korona felszerelési átalányt kér.

Felterjesztést intéz továbbá az iránt, hogy tétessék lehetővé és engedtéssék meg a nyugdíjasoknak a csoportba való belépése.

Az aláírási, illetve tagbelépési ívek a leg-rövidebb idő alatt kibocsájtatnak s a jelentkezés határidejéül 8 nap tüzetett ki. Tagsági díj családonként 1 korona.

A csoport működését a pénzügyminisztériumhoz soronkívül felterjesztett alapszabályok remélhető mielőbbi jóváhagyása után azonnal megkezdi.

Az alakuló ülésen Berzsenyi Béla pénzügyigazgató helyettes elnökült, az előadói tisztelet Schweigert Péter látta el, s a jegyzőkönyvet Neubrunn Jenő írta.

Az ülésen 25 hivatali testület képviselőiben mintegy 80-an vettek részt.

A csoport intézősége már is lépéseket tett, hogy az így nagyszámra növekedett tag-

létszámának megfelelő elsőrendű szükségleti cikkek kellő és zavartalan szállítását megfelelő módon biztosítsa.

Az ülésen résztvevők komoly elhatározására az intéző bizottság összeállítására a csoport működésének sikerét előre is biztosítja.

Veszedelemben

Arad zöldségpiaca.

A közgyűlés tiltakozása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad város törvényhatósági bizottsági közgyűlésének megnyitása után a napirend előtt Bing Hugó törvényhatósági bizottsági tag szólt föl és a következőket mondotta:

— A közlelmzési kérdésekben rendszeren jól informált egyik estilap mai számában arról ad hírt, hogy a kormány holnap rendeletet bocsát ki, amely szerint a gyümölcs és zöldségtermést Nagykoröson és Ujaradon Budapest főváros számára rekvirálni fogják. Indítványozza tehát, hogy a közgyűlés sürgősen a közlelmzési országos hivatalhoz írjon föl e rendelet kibocsátásának meggátlásáért, ha pedig már kibocsátottak, úgy amiatt, hogy azonnal vonják vissza. Továbbá kérdezi a polgármestert: vett e tudomást a fenyegető hírtől?

Varjassy Lajos polgármester kijelenti, hogy a lap cikkéről tudomással bír és már ma reggel kilenc órakor táviratot intézett a Közlelmzési Országos Hivatal elnökéhez, amelyben kérte, hogy a rekvirálást Ujaradon ne rendeljék el, vagy ha már elrendelik, előbb megfelelő módon biztosítsák Arad város közönségének gyümölcs és zöldség-szükségletét.

Stauber József: Indítványozza, hogy a rekvirálást ejtsék meg, de Aradnak.

Fabry Sándor dr.: A hatvanezer leket számláló Arad városnak elég van zöldségtermelése és kénytelen magát a saját erejéből ellátni. Évtizedes, sőt évszázados uzus, hogy Ujaradról hoznak be gyümölcsöt és zöldséget Aradra. Ha tehát arra az állápontra helyezkednek, hogy Budapestnek rekviráljanak, de Arad szükségletét biztosítsák, helyes Bing Hugó indítványát és indítványozza, hogy az Országos Közlelmzési Hivatal előtt tárgyaljon a helyzetet.

Nemess Zsigmond dr. azt kérdezi a főkapitánytól, hogy van-e tudomása az aradi piaccon folytatott összevásárló üzelmekről és hajlandó-e a piacot megrendszabályozni, mert hiszen a rendőrség feladata megakadályozni az ilyen üzérkedést. Végül kéri a polgármestert, gondoskodjék arról, hogy vasuton ne lehessen elszállítani Aradról zöldséget.

Hecht Arnold dr.: A kalarabé árát fejenként 20 fillérrel számítva egy négyzetlőn 20 korona ára kalarabé terem. Ha Berlinben lehet zöldséget termelni, akkor Aradon is lehet, csak akarni kell. Igaz, hogy a városi földeken kötelező a zöldségtermelés, ennek azonban semmi eredményét nem látjuk. Indítványozza, hogy a hatóság útján hozzanak forgalomba zöldséget Aradon.

Varjassy Lajos dr.: Ha a gyümölcs és zöldség rekvirálását országosan kimondják, akkor ennek is központot kell létesíteni, máé pedig a terményeknek már csak romlékony volta sem teszi ezt lehetővé. Ezért indítványozza, hogy ha Ujarad zöldség és gyümölcs termését rekvirálják, akkor a polgármester intőzzen táviratot a közlelmzési hivatalhoz Arad szükségletének biztosításáért.

Varjassy Lajos indítványára a törvényhatósági bizottság elhatározta, hogy már a közgyűlésből táviratot intéz a miniszterelnöknek a rekvirálás meggátlásáért.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Tisza István a frontra megy.

Budapest. A Pester Lloyd értesülése szerint Tisza István gróf már a legközelebbi napokban a frontra megy.

Bécs. Az alkotmánybizottságban a délszláv képviselők arra az álláspontra helyezkedtek, hogy az összes délszláv területeket, beleértve Magyarországot és Bosznia területeit is, egységes közigazgatási területté kell egyesíteni nemzeti autonómiával. Ezzel szemben a német radikálisok kijelentették, hogy ragaszkodnak ahhoz, hogy ahami egység alapján kezdjék meg a tárgyalásokat, mert különben a tárgyalásokat nem hajlandók folytatni. Követelik az egységes állam keretein belül a történelmi politikai tekintetek fentartását, a tartományokon belül a néptörzsek nemzeti autonómiáját a közigazgatási egység-fentartásánál a német állami nyelvet, Galicia különállását és ezáltal a galíciai képviselőknek a Reichsrathból való kiválását is kívánatosnak tartják.

Frankfurt. A newyorki tőzsdén az újból felmerült béke hírek ideges hatással voltak az ipari értékek tulajdonosaira, úgy, hogy egy vezető tőzsde cégeknek kellett csillapítólag közbelépni, különben nagy pánik keletkezett volna.

Bern. Lwow orosz miniszterelnök a Temps tudósítójának kijelentette,

hogy az ententenak semmi oka nincs az orosz eseményeken sajnálkozni. Sejtelmé sincs az ententenak, hogy mi történt volna, ha a régi rezsim megmaradt volna. A forradalom által Oroszország viszonya teljesen tisztázódott szövetségeseihez. Oroszország nem fog különbékét kötni, de most nyíltan és minden hátsó gondolat nélkül megegyezést fog keresni a szövetségeseivel a hadicélok és a béke előkészítéséhez vezető eszközök feltalálását illetően.

Konstantinápoly. Hivatalos jelentés: Tizedikére virradó éjjel két ellenséges repülőgép átrepült Konstantinápoly fölött és bombákat dobott le, amelyek jelentékeny rombolásokat okoztak.

Washington. A Reuter ügynökség jelenti: Wilson elnök proklamációt bocsátott ki, hogy augusztus 15-ig az egész ország nemzeti gárdáját beosztja az amerikai hadseregbe és szolgálatra hívja föl.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti este: Nyugaton több helyen a tüzharc fokozódott. Keleten a Dnyesztertől délre német és osztrák-magyar csapatok Lovisná ismét harci érintkezésben vannak az oroszokkal.

Mindenki megeheti a nyeregeményét.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi lapok mai számában különös adomány tárgyáról mond nyilvános köszönetet az Aradi Nővédelmi Hivatal.

Malacokról, csirkékről, libákról, rucákról, bányákról, tortákról és ehhez hasonló, ma nagy kincsnek jelentő dolgokról szól a nyilvános nyugtázás és nem pedig nippokról, virágvázokról, hamutartókról s egyéb olyan, valamilyen nagybecsen álló tárgyokról, amelyek úgy élnek emlékezetünkben, mint a mindenkor jótékony sorsjátékok nyeregemény tárgyai.

A háború mindent átforgató ereje, hogy még a jótékony sorsjátékokat sem kerülhetik el, annak beszédes jelét adja az Aradi Nővédelmi hivatal e hó 22-iki nagy park ünnepélyével kapcsolatban rendezendő jótékony célú sorsjátéka.

Yasárnaphoz egy hétre az Aradon felállítandó hadi napközi otthon javára egy méreteiben is szokatlan, nagyszabású parkünnepélyt rendez a nővédelmi hivatal s mert az ünnepély jóvédelme kell, hogy az otthon alapját adja meg, a bevétel fokoztatása érdekében, az eddigi gyűjtési formáktól eltérőleg egy oly sorsjáték rendezésére kapott engedélyt, amely sorsjátéknak nyeregemény tárgyai kizárólag oly hasznos dolgok lesznek, amelyekkel a boldog, szerencsés nyerő háztartásának gondjain enyhíteni tud, amelyek ma nem egy háznál, mint elérhetetlen kincsek csak a boldog béke napok emlékeiben élnek.

A gondolat életrevalóságát minden bizonynyal bőven fogja megjutalmazni a város közönsége nemcsak azzal, hogy a park ünnepélyt, ahol a fákhoz kötött malacok, csirkék és libák mellett fognak állni a jótékony célú tárgyai, soha nem tapasztalt arányba fogja látogatni, hanem azzal is, hogy éléskamarájából, a sorsjáték céljaira felajánlja a nélkülözhetetlen értéktárgyait. Nem fogja eφεledni a közönség, hogy adományával a magukra hagyott gyer-

meket otthonához visz egy-egy téglakövet, hogy az ünnepély sikerének előmozdításával egyik legszebb emberbaráti kötelességét teljesítette.

És majd július 22-én, amikor a nyeregemény tárgyak átvándorolnak új gazdáikhoz, a nippok és virágvázak ha esendesen zokogni fognak is, hogy mennyire elértéktelenedtek, hogy a világ sorsának fordulásával már nem az övék az örömszerzés ereje, ne bántson bennünket az ő zokogásuk, de örvendjünk, hogy akadt egy, a viszonyokkal lépést tartó egyesület, amely a jótékony célú szolgálatában oda tudta állítani azt, amit az idő az értékek magasabb színvonalára emelt, s amely különössége révén szórakoztatva ünteti majd a cél szolgálatára a jótékony célú fillereit.

Másfél millió orosz ellenünk.

Budapest, július 11. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti harctér:

A Kárpátokban az élénk harci tevékenység tart. A Dnyesztertől délre a szövetséges csapatok végrehajtották hadmozdulataikat anélkül, hogy az ellenség zavarólag lépett volna fel. Egyébként nincs különös esemény.

Olasz harctér:

Az Isonzó mentén az ellenséges ágyutüz helyenként erősödött.

Délkeleti hadszíntér:

Változatlan. A vezérkar főnöke. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Berlin. A Lokalanzeiger értesülése szerint pontos becslés alapján megállapítható, hogy az oroszok július 8-ig negyedmillió embert vesztettek. Egyetlen helyen, a Lisonia

magaslapon 18000 orosz holttestet olvastak meg.

Berlin. A Secolo jelenti Pétervárról: A galíciai csata ugylátszik döntő jelentőségű Oroszországra, mert másfél millió orosz harcol.

Németek nagy győzelme az Yser mellett.

Berlin, július 11. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

Rupprecht bajor trónörökös hadcsoportja:

Tengerészeti hadtestünk a Dünak szakaszán, a harcedzett tengerészeti gyalogság részei a tengerpart és Lombardsyde között tervszerű hatásos tüzelőkészítés után rohammal elfoglalták azokat a védelmi műveket, melyeket a franciák erősen kiépítettek s rövid idővel ez előtt az angolok átvettek. Az ellenséget az Yseren át visszavetettük. Több mint 1250 foglyot, köztük 27 tisztet szállítottunk be. Az angolok veszteségei az erősen szétlőtt területen a tenger és a folyó között nagyon súlyosak. A zsákmányt még nem állapítottuk meg. Repülőink a heves vihar dacára a legtevékenyebb módon ismét hozzájárultak a nap teljes sikeréhez. A nyugati arcvonal többi hadseregénél esős idő folytán a harci tevékenység mérsékelte határok között maradt. Szászrajnai és gárdacsapatoknak Reimsnél az Argonnésoktól keletre és a Maas és a Mosel között végrehajtott vállalkozásai jó eredménnyel jártak.

Keleti harctér:

A Keleti tenger és a Fekete tenger között nem folyt nagyobb harci tevékenység. A Dnyesztertől délre hadmozdulataink eddig terveink szerint folytak le.

Macedóniai harctér:

A Doiranától keletre bolgár portyázó osztagok megsemmisítettek egy angol őrsöt. A Struma síkságon az angol tüzérség több helységet felgyújtott. **Ludopfort,** első főszállás-mester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi heti műsor.

Csütörtökön: Beregi Oszkár vendégfellépéssel: **A kaméliás hölgy.**

Pénteken: Beregi Oszkár utolsó fellépéssel: **Bizánc.**

Szombaton: Erényi Virág Rózsi a Magyar Színház művésznőjének vendégfellépéssel: **A Gyurkovics-lányok.**

* A színház hírei. Beregi Oszkár, a budapesti Nemzeti Színház művésze még kétszer lesz vendége az aradi színháznak. A két fellépés csütörtökön a Kaméliás hölgy és pénteken utolsó fellépése a Bizánc. A vendégen kívül a többi összes szerepeket a társulat elsőrendű tagjai játsszák. — A Gyurkovics-lányok. Szombaton mutatkozik be Erényi Virág Rózsi, a Rákosi-féle színésziskolának legtehetősebb növendéke a Gyurkovics-lányok Mici szerepében.

Arad elismerése

Tisza István grófnak.

A törvényhatóság hálája a távozott kormány iránt. — Az Esterházy-kormány bemutatkozása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad város törvényhatósági bizottsága ma délután Varjassy Lajos polgármester elnöklésével igen érdekes vita után ötvenöt szóval, harminchárom szó ellen hazafini elismerést szavazott a távozott Tisza kormánynak.

A hála és elismerés hangos kifejezése díszére válik Arad város törvényhatóságának. Elismerés illeti meg, amikor azokat a férfiakat, akik már a hatalom polcáról leléptek, a hála érzetével keresi föl és babért nyújt feléjük, amiért a legrettenetesebb történelmi időkben a legtisztább hazafias akarattal, a legszebb intenciókkal szolgálták nemzetük érdekeit.

Erre a közgyűlésre, amely szép volt, emelkedett volt, rendkívül nagy számban jöttek el a törvényhatósági bizottság tagjai. Ünnepi hangulatban gyülekeztek, mert a legtisztább emberi érzés megnyilatkoztatásának készültek kifejezést adni. Van-e szebb és tiszteletre méltóbb emberi tulajdonság, mint a hála és elismerés kifejezése azok iránt, akiktől az ember semmit sem várhat, akiktől az ember semmit sem kérhet. Ebből a szempontból nézi Arad város polgársága is, a közgyűlés termében ma lejátszódott felemelő jeleket és bizonyára büszke lesz arra, hogy a város képviselői a hatalom nélküli, a nagy nemzeti munkából távozó férfiak iránt a lehető legnagyobb jutalmat, a polgári elismerést hangoztatta és tanusította.

A törvényhatósági bizottság közgyűlési terme zsufolásig megtelt és az elfogulatlanul szemlélő tárgyilagosan megállapíthatja, hogy ami ott ma történt, az a város hírnevének öregbítésére szolgált. A munkapártihoz tartozó városatyák, mint egy tömör, erős faláncz vonultak fel, hogy meghallgassák szónokukat és állást foglaljanak indítványa mellett. Az ülés megnyitása előtt már hangos volt a közgyűlési terem folyosója és előszobája, mert a munkapárti vezérek örömmel és hangos szóval üdvözölték az érkező híveket és a kormánypárt híveivel hangos vitába elegyedtek és meggyőzni igyekeztek őket arról, hogy ami készül, az egyáltalában nem politikai demonstráció lesz, hanem egy emelkedett megnyilatkozás, egy nagy ember államférfiúi ereje és a dolgozó társainak munkája iránt.

A kormánypártiak tudomást szerezve arról, hogy a tanácsnak ismeretes javaslatával szemben a munkapárt ellenindítványt ad be, rögtönzött tanácskozássra vonultak vissza és elhatározták, hogy küzdelembe bocsátkoznak és megpróbálják megakadályozni az indítvány elfogadását.

A tanácskozás eredményeként felvették a szó harcot, amely nagyon gyengének és hatástalannak bizonyult. Steinhardt Mór dr. nagyszerű beszédével szemben, amelynek minden szava súlyos és tárgyilagos érv volt Tisza István államférfiúi nagysága mellett, szegényesen hatottak a kormánypárti szónokok frazisaival és bizony helyel-közzel a hangos derűtség, a nevetés temette el azokat. Különösen Kertész Miksa dr. patetikus szolamait fogadta az előadáshoz méltó humorral a törvényhatóság.

A közgyűlés nagy többsége nem engedte magát eltántorítani attól a meggyőződésétől, hogy nem politikát csinál, hanem nemes emberi megnyilatkozás az, amit Steinhardt dr. beszéde és indítványa tartalmaz és ezért nem tudta eme felfogást megváltoztatni sem Varjassy Lajos dr., sem Paragó Rezső téves okos-

kodása sem, mely abban konkludált, hogy a választójog ellen foglal állást, aki az indítványt elfogadja. Hangos ellentmondással találkozott ez a szofizma, amely az indítvány sorsát egyáltalában nem befolyásolhatta.

Névszerinti szavazást kért husznál több városatyá és a polgármester el is rendelte azt. Templomi esendben történt a szavazás és csak akkor volt hangos a közgyűlési terem, ha a pártok egy-egy nekik kedves és értékes szavazatot zajosan megélteneztek.

Az Esterházy-kormány bemutatkozó leiratát a tanács javaslatának megfelelően vette tudomásul a közgyűlés.

A közgyűlésnek erről a részéről a következő tudósítás szárol be:

A napirend legelején, a második pont gyanánt szerepelt a távozott kormány tagjainak a város közönségéhez intézett leirata, amelyben köszönetet mondanak a törvényhatóság támogatásáért. Angel István dr. főjegyző mutatta be azokat és terjesztette elő a tanács a javaslatát, hogy a törvényhatóság vegye tudomásul a leiratokat.

Feszült figyelemmel, a nagy beszédek megelőző várakozás közepette emelkedett szólamra Steinhardt Mór dr., aki így szólt:

Tisza István államférfiúi nagysága.

(Steinhardt dr. beszéde.)

— Tekintetes Törvényhatósági Bizottság! Minden olyan kormányválság, mely teljes kormányváltozást eredményez, még rendes körülmények, békés közviszonyok közepette is fontos eseményt alkot a nemzet alkotmányos életében. A Tisza-kormány bukásának jelentőségét azonban még fokozta egyfelől az a körülmény, hogy a kormányválság és vele a parlamenti válság a három hosszú év óta dúló, az egész világot alapjaiban megrendített háború nagy válsága közepette következett be; oly időben, a mikor az ország ezer sebből vérezve, a világháború okozta nélkülözések által elcsigázva nem bír a kellő rugékonysággal, hogy a kormányváltozással járó belpolitikai válságot rázkódtatás nélkül kibírja és fokozta másfelől az a körülmény, hogy a kormány bukásának látható oka egy nagy horderejű alkotmányjogi kérdés, — a választójog kiterjesztésének kérdése — megoldásának időpontja, mikéntje és mérve tekintetében a korona és a kormány között beállott, látszólag áthidalhatatlan nézeteltérés volt, mely az országot két táborra osztotta és nemcsak az alkotmányos jogok elnyeréséért szenvedélyesen küzdő százazrekben, hanem az ország sorsát intéző országgyűlésben is szenvedélyek kitörését váltotta ki.

Legnagyobb jelentőségét azonban a kormány bukása utólag és azáltal kapta, hogy nyomban annak bekövetkezte után a monarchia másik felében, ugy a parlamentben, mint azon kívül,

nagymérvű destruktív áramlatok kaptak erőre,

melyek nemcsak nemzeti államunk egyik gránitpillérjét a dualizmust és a magyar államnak ezen sarkaló paritásos jogállását támadták, hanem leplezetlen vakmerőséggel a magyar szent korona egy elválaszthatatlan részének elragadását hirdetik céljukul. Okunk van binni, hogy ezen események nemcsak időszertint követték a Tisza-kormány bukását, hanem hogy *oki összefüggés van a kettő között*; hogy azon destruktív erők már hosszabb idő óta, a felszín alatt, láthatatlanul és ellenőrizhetetlenül tervszerűen közreműködtek abban, hogy a velük szemben erősnek bizonyult Tisza-kormány megbuktassék.

— Ilyen körülmények között ma, amikor a lelépett kormány bucsúját, távozásáról szóló értesítését tárgyaljuk, lehetetlenségnek tartom,

hogy azon állami esemény fölött szó és megjegyzés nélkül egyszerűen napirendre térjünk, anélkül, hogy kifejezést adnánk azon gondolatoknak és érzelmeleknek, melyeket gróf Tisza Istvánnak és kormányának a kormány polcáról való távozása, pártállásra való tekintet nélkül

minden higgadtan gondolkodó magyar ember

lelkéből kivált.

— Hangsúlyozom, tekintes törvényhatósági bizottság, annak azok, kik Tisza István gróf pártbívei és lelkes követői voltunk és maradunk mit érzünk és gondolunk a kormány távozása alkalmából: *itt és ma kifejezést adni nem akarok*. Távol áll tőlem és a velem egyetértő bizottsági tagoktól az a szándék, hogy tudatában annak, hogy a törvényhatósági bizottságban nagy számban vannak a nemzeti munkapártihoz tartozó tagok, mi itt ma holmi erőpróbát idézzünk elő. Ellenkezőleg, még felszólalásomban is *gondosan kerülni akarok minden pártpolitikai momentumot*, mert olyan indítványt bátorodom előterjeszteni és elfogadásra ajánlani, melyet hiem és meggyőződésem szerint nemcsak Tisza István gróf politikai hívei és követői, hanem az ő politikai ellenfelei is, — ha csak nem személyes ellenfelei és gyűlölői, — higgadt megfontolással nemcsak elfogadhatnak, hanem — szerény felfogásom szerint — pártolniuk kell, hogy ezáltal a Lajthán tui támadókkal szemben dokumentáljuk azt, hogy a mikor országunk határainak és területének, nemzeti államunk alapjainak, a kéttágu birodalomban való paritásos jogainak megvédéséről van szó, akkor

nincs, és nem lehet különbség magyar és magyar között,

akkor lehullanak a pártkeretek bélyepei és — miként a multban tettük — mindenkor karolva fogunk visszaverni minden kívülről jövő támadást.

Tisza István gróf kormányzásának korszaka összeesik a világháború korszakával. Tisza István egyike volt azon nagy kvalitású államférfiaknak, akik korán megéreztek a háború szelét, korán észrevették és felismerték az egyáltalán megjelent és mindig sürűbbé váló vihar felhőket és tudva azt, hogy a nagy vihar kitörése csak ideig-óráig húzódik el, államférfiúi előrelátással megtett minden lehetőt, hogy a vihar ne találjon bennünket készületlenül.

Észlelte volt, hogy az ellenségeinknek egyik, hazánkat félkörben körülvevő csoportja az államnak kötelékébe tartozó faj és nyelvrokonainkat évek sora óta ördögi mesterkedéssel tervszerűen lázítja a magyar állam és nemzet ellen, hogy ily módon a nagy viaskodás idejében belvillongásokat okozhasson, melyekkel hátbatámadhassanak akkor, a mikor a kül-ellenség elleni védekezés minden erőnkét absorbeálja. Tisza István gróf telismervén ezt a veszedelmet, bölcs előrelátással és nagy körültekintéssel megtette a kellő lépéseket, hogy egyfelől a magyar nemzet és másfelől az ország területén lakó

nemzetiségek és a velünk egybekapcsolott társországok között a békés megértést egyengesse,

helyreállítsa és ezáltal a bujtogatók kenyerét elvegye. Másik irányban a nagyhatású intézkedések egész sorozatát tette meg, hogy a velünk szövetséges német birodalom lakosága előtt ad oculos demonstrálja, hogy az évtizedeken át rosszhiszeműen terjesztett és a németek köztudatába átment meséje annak, hogy ittlakó fajrokonaink inferioris politikai helyzetben vannak és mostoha elbánásban részesülnek, nem egyéb rosszakaratu koholmány. Ezen intézkedései által előre

biztosította számunkra az egész német népek, a majdani szövetséges bajtársainak szimpatiait és becsülését.

Aztán elemi erővel kitört a nagy vihar, melynek első villama a szerajevói orgyilkos tegyveréből cikázott ki. A háború nem egyforma helyzetben találta a birodalom két felét. Míg nálunk királyunk szózata, a véres kard körülhordozása azonnali létrehozta a trenga deit, addig a törököpártokra szakadt Ausztriában a pártoknak egymásra agyarkodása munkaképtelenné tette volt az alkotmányos élet gépezetét, a par-

hamentet, és gondolni sem mertek a parlament egybehívására. Így a kétfős monarchia súlypontja Budapestre terelődött át és

a monarchiának exponense Tisza István lett

és egészen a közelmúltig az is maradt.

És Tisza István méltónak bizonyult ezen történelmi nagy hivatásához. Nemcsak mi mindnyájan, azok is, kik mögötte sorakoztunk, azok is, kik szemben állottak vele, tudják azt: nemcsak a velünk szövetséges hatalmak és azoknak fölökent uralkodói a legfényesebb módon ismerték azt el, hanem az ellentük szövetséges túlhatalmas ellenségek is kénytelenek voltak beismerni, hogy mily nagynak és erősnek bizonyult Tisza István ezen pozíciójában, hogy mily nagy mértékben sikerült neki előterbe helyezni és diadalra juttatni Magyarország vitalis érdekeit, érvényre juttatni és emelni Magyarország tekintélyét és súlyát és a lehetőségig megakadályozni az erők olyan elosztását, mely egy évszázad alatt be nem hegedő sebeket ejthetett volna az ország testén.

Ezt a tudatot ki nem törölheti a nemzet emlékeztetőből Tisza István kormányának bukása,

ennek az elismerését el nem moshatják meg azok a nagy hullámok sem, melyek a választójog kiterjesztése kérdésében állásigazolása következtében körülötte tornyosultak és feje fölött összecsaptak; és pedig annál kevésbé, mert minden kétségen felül áll, hogy az ő magatartását nem antiliberalis és antidemokratikus világnézet, nem a kor követelményei előli elzárkózás, hanem hűn szeretett hazája jövőjéért aggodó hazafias lelke szabta meg az ő számára. Ezen aggodalmait, lehet osztani és lehet tulajdonosnak tartani, de meggyanúsítani és megbélyegezni nem.

Ezeket előrebocsátva indítványozom, hogy a tisztelt tanács határozati javaslatát a következő módosítással fogadjuk el:

„A midőn Tisza István gróf volt miniszterelnök és kormányának a kormány polcáról való távozását tudomásul vesszük, Tisza István gróf és volt kabinetje iránt hazafias elismerésünket és hálánkat fejezzük ki azon nagy horderejű buzgó és sikeres hazafias szolgálatokért, melyeket különösen a világháború előtti és alatti történelmi nagy időben a hazának és nemzetének tett.“

Kérem indítványom elfogadását.

Az indítványt a törvényhatósági bizottság nagy többsége zajos tapsal fogadta. Utána Vizer Lajos szólalt fel.

(A kidobott titkos tanácsosok.)

Beszéde elején rámutatott arra, hogy mindkét politikai párthoz tartozó törvényhatósági bizottsági tagok a háború kezdete óta kölcsönösen figyelmet tanúsítottak egymás iránt olyan irányban, hogy a közös munkát politikai vitákkal soha meg ne zavarják. Most azonban azt tapasztalja, hogy Steinhardt Mór dr. indítványával ezt a megegyezést felretették. Az indítványban már benne van az a hang, amely politikai vita provokálására alkalmas és ezért kijelenti, hogy a függetlenségi párt részéről semmi szín alatt nem járulhat hozzá Tisza István grófnak és kormányának való elismerés megadásához s a törvényhatóság köszönetének nyilvánításához. Ugyilátszik, hogy az előttem szóló bizottsági tag ur közjogi tévedésben van, amikor Tisza István gróftól oly módon helyezi előtérbe, hogy a külföldi képviselőkért Magyarország, illetve a monarchia javára cselekedett volna. Ezt Tisza István megletet, hogy megette, ez azonban nem a belügyminiszter hatáskörébe tartozik, hanem a külügyminiszteré.

Ezekre a szavakra a közgyűlési teremben nagy zaj támadt. Hangosan kiáltanak Vizer Lajos felé:

— Nem Tisza István volt a belügyminiszter.

A zaj csillapultával Vizer Lajos folytatja beszédét és fejtegetni próbálja, hogy a külügyminiszternek a külügyi téren végzett munkája s az erről szóló iratai mind titkosak. Ezzel akarja bizonyítani Vizer Lajos, hogy a monarchia külügyének irányáról a közvélemény egyáltalán nem szerezhet pontos tájékozódást és így senkire sem ítélt meg a volt miniszterelnök cselekedeteinek helyességét, vagy helytelenségét. Ezután Tisza István gróf politikai működésére tett visszapillantásokat nagyobb vonásokban Vizer. Kikarja mutatni, hogy miniszterelnökké történt kinevezése óta számtalan hibát és számtalan jogtalanságot követett el a volt miniszterelnök. Mikor az ellentük ezen a téren a kormányt nem akarta követni Tisza István felállította a parlamenti őrséget. Ezekkel a jogtalanságok utjának állít a Ház üléséről egyszerűen kidobatta. Titkos tanácsosok kerültek abba a helyzetbe, hogy rendőrök vezették ki őket.

— Anyai baj legyen! — kiáltották közbe minden oldalról.

Ezután Vizer Lajos kijelenti, hogy át akar térni a háborús esztendőkre.

— Ne térjen át! Maradjon! Ismét óriási zaj keletkezik, jelezze be inkább kiáltanak sokan feléje. Vizer ekkor röviden azt kéri, hogy a felolvasott indítványt mellőzze a törvényhatósági bizottság és fogadja el a tanács javaslatát.

Vizer Lajos után Zima Tibor, Kertész Miksa dr. és Farago Rezső emelkedett egyszerre szólásra. A törvényhatósági bizottság tagjai komikusan fogadták a jelenetet.

— Beszéljenek mind a hárman!

(Béke keli az országnak.)

Pár pernyi habozás után a két utóbbi Zima Tibornak adta át az elsőseget, aki beszédét azzal kezdi, hogy nem hiszi, hogy a város érdekeit szolgálja ennek az ügynek elintézése. Senkire sem állíthatja, hogy Tisza István grófnak és kormányának a köszönetnyilvánítás és az elismerés kifejezése használna valamin. A kormány megbukott és egy ilyen elismerő nyilatkozat azt nem fogja életre kelteni. Az indítvány megszavazása csakis személyi kultuszt jelentene, amely a volt kormány működését hűn jellemezte. A városokban s a törvényhatóságokban állandóan személyi kultuszt csinált, de a városok voltak azok, amelyek a volt kormány működése alatt semmi jóban nem részesültek. Zajos ellentmondások közben igyekszik bizonyítani, hogy akkor, amikor a Tisza kormány uralmon volt, a törvényhatósági bizottság egyszer sem küldött elismerő nyilatkozatot. Az a véleménye, hogy a közgyűlési terem nem is alkalmas hely arra, hogy politikai vitákat intézzenek el. Ott csakis a helyi ügyeket kell elintézni úgy, hogy az a város polgárságának érdekeit szolgálja. Tudja mindenképpen, hogy Tisza István gróftól nem a presztizs kérdése buktatta meg. Ő ott bukkott meg, amikor a választójognak útját állta.

— Nem igaz: Nem úgy van! — kiáltják több oldalról.

— Ezt Tisza István gróf maga vallotta be és ebből a volt kormány nem csinált titkot — mondja Zima. A mi szempontunkból fontosabb, ha a tanács indítványát fogadjuk el és a benyújtott indítvány feletti vitára sem az időpont, sem pedig a hely nem alkalmas. Az ország szélein a legádázabb harcok dühnek. Ilyenkor nem időszerű ünnepi felköszöntőket és bábszereket nyújtani. Az országnak nincs más érdeke, mint az, hogy mentől előbb megteremtse a békét. Végül ismét kéri, hogy a tanács indítványát fogadják el.

Ezután Kertész Miksa dr. emelkedett szólásra. Kijelenti, hogy Steinhardt Mór dr. indítványa keztüdobás volt, amelyet neki és pártja híveinek fel kell venni.

— Vegye fel! — szakítják meg beszédét.

(A király aradi védője.)

Először úgy hallotta — mondja Kertész dr. beszédében — hogy arról lesz szó mindössze, hogy Tisza István grófnak csupán külügyi téren végzett működéséért akar a törvényhatósági bizottság egy része elismerést szavaztatni. A benyújtott indítvány azonban úgy van megfogalmazva, hogy abba becsempészték a volt kormány működése iránt az általános bizalmat.

Ezekre a szavakra ismét nagy zaj keletkezik.

— Micsoda becsempésztés? Nyiltantesszük! kiáltják többek Kertész Miksa dr. felé.

Kertész folytatja a beszédét és kijelenti, hogy abban az esetben, ha Steinhardt dr. javaslatát elfogadják, az egyenes tüntetés a király ellen.

— Nem igaz! — kiáltják ismét és amikor Kertész dr. a királyt említette, óriási éljenzessel fogadták.

Percekig tartó zajban Kertész dr. igyekszik kimagyarázni magát azzal, hogy ha a törvényhatóság köszönetét fejezi ki a volt kormány működése iránt, azzal ellenzi az új irányt, amelyet a király óhaja inaugurált. Ezeket a szavakat azonban ismét állandó közbekiáltásokkal kísérik. Sokan felugrának helyeikről és úgy kiáltanak Kertész felé. Tiltakoznak az ellen, hogy a király személyét a vitába bevonja.

Az elnöklő polgármester végre csendet teremt és a szónok tovább folytathatja beszédét. Azt mondja, hogy nem lehet tudni, hogy Tisza István grófnak milyen külügyi érdemei vannak. Tényekből ezt nem láthatja senki és amit erről mondanak, az csak frázis. Két világnézet áll egymással szemben. Az egyik a konzervatív maradiságot képviseli, amely egyúttal a kiváltságosak hatalmához való göcsös ragaszkodásnak is képviselője és a másik világnézet, amely a haladás álláspontján van. — A másik az, amely a dolgozó tömegnek s azoknak, akik a harcra lépnek velünk együtt véreztek, jogot akar adni....

— Mikor vérezt maga a harctéren? Hiszen tel van mentve! — kiáltják Kertész dr. felé.

— Azok, akik jogos címen vannak felmentve — mondja Kertész Miksa dr. — éppen olyan hasznos kötelességeket teljesítenek, mint a harctéren levők.

— Ja úgy? Hát maga jogos címen van felmentve? — jegyzik meg gunyosan.

Ezután Arad város történetéből vett eseményekből akarja bizonyítani a szónok, hogy Arad mindig a demokratikus haladás híve volt.

— Arról a korszakról elfelejt beszámolni, amikor még Tisza-párti volt! Hangzott el egy közbekiáltás.

— Arad város polgársága — folytatja Kertész dr. — nem a reakció-é, hanem a haladásé.

Amikor az uralkodó kinyújtja karjait az alsóbb néposztályok felé, hogy felemelje őket a jogfosztottságból és a jogegyenlőtlenségből, akkor Arad városának és polgárságának nincsen joga azt mondani, hogy én helyeselem azt a politikát, amit eddig követtek. Oriási zajban folytatja és hogy a zajt tulkiabálja, torkaszakadtából harsogja, hogy nincsen olyan erő és nincsen olyan hatalom, amely az emberi bálást meg tudná állítani.

Ezután Variassy Lajos dr. emelkedett szólásra és rövid beszédében a tanács javaslatának elfogadását kérte, mert sem időszerűnek, sem helyesnek nem tartja, hogy a város köz-

gyűlési termében most politikai kérdéseket tárgyaljanak, amikor a háború okozta sebeket kell elsősorban begyógyítani, másodsor pedig a város pénzügyeit szanálni és szociális problémáit megoldani. Ez a vita pedig csakis arra alkalmas, hogy bizonyos disszonanciát keltsen a bizottság tagjai között. A legnagyobb elismeréssel van a volt kormány munkája iránt, de nem azonosíthatja magát azzal a politikával, amelyet a választójog kérdésében vallott. Az országot okvetlenül demokratizálni kell. Azt látjuk, hogy ellenségeink csakis demokratikus országokkal akarnak békét kötni. A maga részéről nem csatlakozik Steinhardt Mór dr. indítványához, hanem a tanács javaslatát fogadja el.

Faragó Rezső ellentmondásokkal fogadott beszédében azt akarta bizonyítani, hogy a Steinhardt dr. indítványát olyképen magyarázhatnák, mintha az az általános választójog ellen irányulna. Ő ugyan nem mondja, hogy ezzel az intencióval nyújtja azt be az indítványozó, azonban, minthogy ő különben sem ért egyet Tisza István választójogi felfogásával, az indítvány ellen fog szavazni.

— Szavazzunk! Szavazzunk — kiáltják a közgyűlési terem minden oldaláról és a polgármester, miután megállapítja, hogy több felszólaló nem jelentkezett, a vitát bezárja.

(Névszerinti szavazás.)

— Minthogy Kertész Miksa és husz társa névszerinti szavazást kért, elrendelem azt — szolt az elnöklő polgármester.

A polgármester az ügyrendre való hivatkozással, úgy tette fel a kérdést, hogy előbb a tanács javaslatára szavazzat, akik elfogadják igennel, akik ellenzik, nemmel szavaznak. Ha a közgyűlés a tanács javaslatát elveti — mondotta — akkor Steinhardt dr. indítványát fogadta el a törvényhatóság.

Ez ellen hangosan tiltakozott a közgyűlés többsége és Steinhardt dr. fel is szólalt. Eljelentve, hogy az ő indítványa nem áll ellentétben a tanácséval, hanem ennek csak kiegészítése és azért kéri, hogy a tanács javaslatára és az ő indítványára egyszerre szavazzasson a polgármester.

Pálmai Lajos, viszont azt kérte, hogy Steinhardt dr. indítványára külön szavazzanak, amit a többség helyeselt is.

A polgármester végül az ügyrendnek idevágó szakaszát olvasta fel és előbb a tanács javaslatát bocsájtotta szavazás alá.

Rendkívül nagy nygelem közben indult meg a szavazás, úgy a munkapárt, mint a kormánypárt tagjai közül sokan izgalommal jegyezték a szavazókat. Angel István dr. olvasta a városatyák névsorát, akik közül a következők szavaztak nemmel, a tanács javaslata ellen:

Adler Andor, Domány József, Embey Iván, Farkas Ernő, Fábry Sándor dr., Fényes Kálmán, Funkelstein József, Hajós Árpád, Hegyi Albert, Hecht Arnold dr., Hehs Vilmos, Issekutz László dr., Kneffel Lajos, Krenner Zoltán dr., Kohn S. N., Koromzay Frigyes, Kupf János dr., Lengyel Manó, Lukácsy Lajos dr., Lusztig Armin, Mandl Vilmos dr., Nachinébel Odon, Nemess Géza, Nemess Zsigmond dr., Neuman Alfréd báró, Neuman Károly dr. báró, Oravetz Miklós, Paretz Béla dr., Pálmai Lajos dr., Pick Ernő, Reinhardt Gyula, Reusz Sándor, Réthy Viktor, Ring Géza, Ring Lajos, Robitzek Agoston, Rosenberg Miksa dr., Roth Zsigmond, Rozsnyai József dr., Stauber Andor dr., Stauber József, Steinhardt Mór dr., Stengl Andor, Schwartz Adolf, Schwartz Herman, Szathmáry János, Szemere Kálmán, Weisz Dávid, Zador Imre, Zimmermann Károly dr., Zerko-

vitz Rudolf, Szathmáry Béla dr., Tisch Mór dr., Murády Almos, Turay János.

Igennel szavaztak a következő bizottsági tagok: Avarffy Ferenc dr., Avarffy Imre dr., Bing János, Bing Hugó, Rokszán Károly, Czirák Alajos, Goldschmiedt Sándor, Gutzjahr Mihály, Hoffmann Antal, Horváth Sándor, Kertész Miksa dr., Leitner Ernő dr., Maresch Gyula, Nattland Bernát, Nyáry Vilmos, Pollák Vilmos, Priegl István dr., Probst Mihály, Raicu Sebő, Steigerwald Alajos, Schuch Ferenc, Schütz Henrik, Varjassy Lajos dr., Vizer Lajos dr., Winkler József, Zima Tibor, Lócs Rezső, Kovács Vince, Green Nándor, Angel István dr., Kilényi János, Zubor Andor.

Angel István dr. főjegyző összeolvasta a szavazatokat és bejelentette a polgármesternek, hogy a tanács javaslatára harminchárman-es ellene ötvenen szavaztak le. Az eredményt óriási lelkesedéssel és tapsal fogadta a törvényhatósági bizottság. Zúgó éljenzés és taps között mondotta ki a polgármester, hogy Steinhardt Mór dr. indítványát a törvényhatósági bizottság elfogadta.

Ezután még Angel dr. bemutatta az Esterházy kormánynak bemutatkozó leiratát és a tanács javaslatára a közgyűlés üdvözi a kormányt és kiáltásba helyezi a támogatást alkotmányos hatáskörében.

Munkapárti új tag a közigazgatási bizottságban

Aljegyzőválasztás a közgyűlésen

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad város törvényhatósági bizottsága ma tartott közgyűlésén töltötte be választás utján az üresedésben levő első aljegyzői állást. A kijelölt választmány, — melynek tagjai voltak Varjassy Lajos polgármester elnöklésével Neuman Károly báró dr., Issekutz László dr., Vizer Lajos, Steigerwald Alajos, Ring Géza és Koromzay Frigyes, — első helyre Petrán Györgyöt és második helyre Hank Albert dr. jelölte. A közgyűlés közfelkiáltással Petrán Györgyöt választotta meg. Hír szerint a választás eredményét a kisebbség ismét meg fogja feleltetni.

A mai közgyűlés feladata volt az elhalt Ottenberg Tivadar közigazgatási bizottsági tag helyére más tagnak megválasztása. A szavazatszedő bizottság tagjai voltak Angel István dr., Bing Hugó, Avarffy Ferenc és Probst Mihály.

A közgyűlés Ottenberg Tivadar helyére 74 szavazatból 49-el Issekutz László dr. választotta meg, Vizer Lajos 25 szavazatot kapott.

Erdekes, hogy ez a választás a második erőpróbája volt a kormánypártnak és az ellenzéki érzelmi bizottsági tagoknak a mai közgyűlésen. A munkapártnak előzetesen nem is volt jelöltje, csak amikor a kormányt támogatók Vizer Lajos nevet kezdték kiabálni, eszmélt fel a közgyűlés munkapárti többsége és jelölte momentán Issekutz László dr., akit nagy többséggel meg is választottak.

A kereskedelmi és iparkamarának újabb ajánlatára az Apponyi-körut 12. szám alatti házát, mely a város tulajdona, százezer koronáért a kereskedelmi és iparkamarának eladta.

A közgyűlés a tanács előterjesztésére a fogyasztó közönség részére beszerzett 400 yagon tuzifa árának fedezésére 1917. év végéig öt százalékos kamat mellett 300.000 koronát vesz föl az Aradmegyei takarékpénztártól.

Nemes Géza raktárbérletét a gazdasági szék javaslatára egy évre meghosszabbították. — Elhatározták a Niessen-féle dűgfeldolgozó gépnek beszerzését. — Brunner Vilmos szobafestő szerződéses egységárait 50 százalékkal felemelték.

Végül a közgyűlés Kovács Vince kulturatanácsnok előterjesztésére az aradi Stéfánia szövetségnek engedélyt adott arra, hogy hivatalos pecsétjébe Arad szabad királyi város címerét felvehesse.

Hol lakják a rabbi?

Tul a Dunán úgy Sár-Aba felé tartott a derék vicinális ünnepi vonata telve kirándulókkal és örökre mozgó nagy tókésekkel, amikor az egyik állomáson két jól öltözött ur szállott be az egyik első osztályú fülkébe s élénk taglejtésekkel folytatták még a vonaton is a vitát, amelynek a vonatra való felszállás sem vetette végett.

Az egyik ur X. megyének volt a több ezer holdas birtokosa s arcáról az ő szillyaság derűje szinte sugárzott, míg a másik gentlemen a szomszéd megye székhelyének, városának vezérő férfia volt s egész egyéniségéről szinte levetett a politikai válság feletti öröme és a remény, amely még álmait is színessé tette.

Ismerte őket talán a vonat minden utasa ép azért figyelte a jelenlevők összes tulle és szeme s úgy haligattak élénk párbeszédükre, mintha egyenesen nekik szoltak volna az egymást kergető magas roptú gondolatok.

— De igen — mondja a megyei nagy ur — mi feltétlenül ragaszkodunk Pista főispánvá váló kinevezéséhez, az ő hatalmas egyénisége, a megye népének szeretetét és ragaszkodását bíró személye a legnagyobb biztositék arra, hogy a kormány erős várat fog nyerni a megyében, hogy a zúgó banda megfog hunyázkodni s örülni fog, hogy életben hagyjuk.

— Jó, jó — felelt higgadtabb előkelőséggel az Y város notabilitása — de Pista a mi városunk szülöttje, nekünk is nagy szükségünk van rá! A tisztogatás munkája nálunk is nagyon illő az ő kezéhez! A kormány biztos ígérését bírnak ahhoz, hogy ő lesz a főispánunk. Neki is kell lennie minden poklokra keresztül, ha más jönne, ebrudon vernék ki!

— Hát pajtás! Már mi bárhogy is lesz, nem engedünk a negyvennyolcól Pista X megye főispáni székebe kell, hogy üljön, Lakni lakhat nálatok, de a főispánságra hozzánk kell átjárnia.

— Látod, pedig nekem is ép az járt a fejemben — csapott a városi ur a megyei ur szavába — hogy megosztozhatnánk valahogy Pistán! Nagyon mellékes az, hogy hol lakik ő, Pesten-e, vagy Budán, a fő az, hogy a főispáni székebe bele üljön nálunk, ne hogy valami jöttment idegent nyomjon reánk a kormány.

A vonat állomáshoz érkezett. Leszállott a két ur. Oszend lett a fülkében, majd rövid párpero mulva átvette a szót egy rendezetlen felekezetbeli utas, aki a vele szemben ülő üzletársának kellő hanghordozással a következő poént tette a leszállott két ur beszélgetésére:

— Na ezek ép úgy vannak a főispánjukkal, mint valamikor egyszer Szekszárd és Tolna volt, amikor rabbit választottak. Abhoz, hogy rabbinushoz jussanak külön-külön, szegény volt mindegyik. Megegyeztek hát abban, hogy ketten tartanak majd egy rabbit. Nem sikerült azonban a megállapodás, mert Szekszárd azt akarta, hogy a rabbi Tolnában lakják, viszont a tolnak Szekszárdot kívánták a rabbi otthonául.

Anglia a múlt évben békét akart kötni.

— Sjt tudósítók telefonjelentése. —

Köln. A Kölnische Volkszeitung megbízható forrásból közli a következőket: Az egyik semleges államban egy magasrangú angol katonatiszt néhány hét előtt bizalmas körben a hadihelyzeiről beszélt, miközben kijelentette, hogy Anglia a múlt esztendőben hajlandó lett volna békét kötni. Ez csak azért vált lehetetlenné, hogy éppen abban az időben Németországban túlságosan sokan kezdtek el beszélni a békéről, ami az angolokban

végre is azt a hitet keltette, hogy Németország egészen kimerült. Angliában ennek következtében az a meggyőződés kapott lábra, hogy még egy darabig tovább kell folytatni a háborút, hogy Németországot teljesen legyűrjék. Az angol tiszt kijelentette, hogy tisztán taktikai szempontból a legnagyobb botorság ez a végnélküli békéről való fecsegés, amelyet Németországban időnkint megindítanak.

A cseh-tót brigád.

— Az Arad. Közlöny tudósítójától. —

Georgi vezérezredes, volt osztrák Landwehr miniszter, a napokban tartott emlékeztetés beszédében a cseh-tót brigádról így nyilatkozott: mint most beszéde hiteles szövegéből megállapítható:

1915. márciusban a moszkvai cseh katonai bizottság elhatározta, hogy az orosz hadifogásba került csehekkel harcoló ezredeket állít föl. Úgy látszik ez sikerült is, mert több ízben konstataztuk, hogy a cseh druzina Galiciában ellenünk harcolt, de különböző orosz lapokban a dícséreteknek egész tömegét olvashattuk a cseh ezredeknek ellenünk való harcaiban tanúsított vitézségéről.

A cseh druzina értesülésünk szerint hatvan százalekban, végzett középiskolai tanulóból, husz százalekban főiskolai hallgatókból áll. 1916. végén a cseh druzina már cseh-tót lövésvezetkedé lépett elő. Hadifoglyok vallomása szerint egyedül Oroszországban 1200 hadifogoly cseh közül 800 az első felszólításra belépett a druzinába. Az 1916-ik év újabb szaporodást hozott a druzinának és

1916. husvétján Kiewben elhatározták a cseh-tót brigád felállítását.

amely 1916 végén egy tabori brigádból és egy tartalékbrigádból állt. A tabori brigádnak három ezrede volt, a két első ezrednek három zászlóalja, a harmadik ezrednek egy zászlóalja. — Tehát összesen hét zászlóalja volt a brigádnak, amelyet „Cseh-slovacký strelowy pluk” névvel jelölték meg. A brigád harmadik ezrede annyira ment ruszofilizmusában, hogy minden embere fölvette az orthodox hitet. December 19-én, a car nevenapján újabb 14 tiszt és 1200 ember tért az orthodox hitre és példájukat követte a cseh-tót brigádnak minden egyes tagja.

A tabori brigádnak 6000—7000 embere volt, tartalékjuk mástelezer ember. Parancsnoka a brigádnak Trojanov ezredes, legénysége cseh, nagyon kevés ruthén és lengyel. A vezényleti nyelv cseh és orosz, jelzésük fehér-vörös, szalag a sapkájukon. A cseh-tót brigád további szervezését most Cervinka cseh születésű generálisra bízták. 1916. december 3-án az orosz Cseho-slovák újság már dícséri a cseh-tót brigád haditetteit. A Ceska druzina nagyon sok kitüntetést szerzett magának és nagyon sajnálatos, hogy ilyen kitűnő katonai tulajdonságokkal bíró férfiak nemzetiségi igazítás miatt ellenségeink sorában harcolnak.

A ruszofil-cseh mozgalomnak vezetői Tucek, Reimann, Pavlu, Klecanda, Bitazek.

Válamennyien egykori tartalékos osztrák katonatisztok.

Nagyon szomorú, hogy a csehek az orosz hadifogáságon más nemzetiségű — magyar és német — hadifogoly bajtársakkal kegyetlenül bának. Különösen heves ruszofilok voltak a

Sokol tornaegyesületek tagjai. Ezek egytől-egyig, elkéseredett ellenségei Ausztria-Magyarországnak és Németországnak. Különösen súlyos beszámítás alá esnek a cseh nemzetiségű fiatal tartalékos katonatisztok, akik biztos tudomásom szerint számtalan esetben telelősek egész csapatostok elfogatásáért. Sajnos, ezeknek sorában tényleges állományu, sőt törzstisztek is kompromittálva vannak.

H I R E K.

Arad közgyűlése a honvédek visszahelyezéseért.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A város mai közgyűlésének a napirendje előtt Varjassy Lajos dr. az „Aradi Közlöny” mai vezércikkére hivatkozva azt indítványozta, hogy a törvényhatósági bizottság írjon föl a miniszterelnökhöz a második honvéd gyalogezred Aradra való visszahelyezése érdekében. Budapesten egy ilyen akció sikerrel járt, már pedig Aradon éppen olyan érdek, hogy aradi emberek helyben teljesítsenek katonai szolgálatot, mint Budapesten. A hadbavonult kereskedők és üzlettulajdonosok a szolgálat elvégzése után, — ha helyben vannak, — üzleti ügyükről is gondoskodhatnak. Kéri tehát, hogy a város vezetősége minden lehető kövessen el a 2-ös honvédek visszahelyezésére.

Varjassy Lajos polgármester elmondta, hogy a város már két ízben intézett fölterjesztést e tárgyban a kormányhatósághoz. A mai közgyűlésből a hadügyminiszterhez fognak sürgős fölterjesztést intézni.

— **Hantos Elemér — államtitkár.** Budapestről telefonálja tudósítók: egy estilap értesülése szerint a pénzügyminiszterium politikai államtitkárává Hantos Elemér dr. országgyűlési képviselőt fogják kinevezni.

— **Újságírók a politikában.** Mint egy nagyváradi lapban olvassuk, Nagyváradon napokig beszéltek beavatott körökben arról, hogy Biro Lajost, a népszerű író, a nagyváradi Szabadság volt szerkesztőjét és jelenleg a Világ politikai főmunkatársát, — a kormány nagyváradi főispánjának akarta megverni. Nagyváradi vezetőférfiakat is meghallgattak ebben a kérdésben és nemcsak a radikálisok, hanem a függetlenségi is szívesen látták volna Biro Lajost Nagyvárad város főispánjának. A hírneves író azonban kijelentette, hogy a szerkesztőséget nem hagyja ott és a redakciót, az íróasztalt nem cseréli föl a főispáni hivatalszobával.

Érdekes hogy ugyanakkor, amikor Biro Lajos főispáni méltóságot saphatna, de nem kell neki, egy másik ismert magyar újságíró, Fényes Lászlót képviselőnek jelölték Nyegy-

házán. A nyiregyházi iparosok, kereskedők és a város lateiner osztálya örömmel karolta föl azt a gondolatot, hogy Fényes László az Est kitűnő és régi munkatársa vállalja el a kerület jelöltséget. Fényes László le is utazott a kerületbe, ahol a legőszintébb szeretettel fogadták.

— **A Közélelmezési Hivatal új elnöke.** Budapestről telefonálja tudósítók: Az Országos Közélelmezési Hivatal elnöki állására Bartha Albert vezérkari honvédezedest, az első hadsereg főszállásmesterét nevezték ki.

— **Egy kis mérkőzés.** Arad város közgyűlési termében ma folyt le az első erőpróba az új kormánypart és az új ellenzék között. A napirenden levő ügy nem volt valami nagyfontosságú politikai kérdés és amivé dagadt, azt is csak magának tulajdonítsa a kormánypart, mely megakartá akadályozni, hogy a lemondott Tisza-kormányának egy udvarias istenhozzadót mondjon Arad. A munkapártot mindig azzal vádolták ellenfelei, hogy gerinctelen uszályhordozója a hatalmon levőknek s csak ki kell nevezni az új kormányt, egyszerre szét hullik a párt és tagjai hajbókolva üdvözlik a felkelő napot. A mai nap megmutatta, hogy rosszul ismerték ezt a pártot. A közgyűlés elején a kormánypart egy oszlopos tagja túntetőleg névszerinti szavazást kéri írott alá hívve. Ez a kisded terror a tisztviselő szavazatok ellen volt irányítva. Az offenzíva azonban nem sikerült. A tisztviselők bátran és önértetesen szavazták meg az elismerést a bukott Tisza-kormányának, melytől pedig már nem várhatnak semmit. A meggyőződésnek ez a mélysége, a lelkesedésnek ez a melege mindenesetre kissé zavarólag hatott a hatalom mézesmetszeiben lubickoló kormánypart hangulatára. Hja, a kormánypartiság sem színtel!

— **Kinevezés.** A belügyminiszter Kovács Gyula dr., aradi városi segéd tisztet tiszteletlen segédtoalmazóvá nevezte ki.

— **Birtelen halál.** Budapestről telefonálja tudósítók: Reiner Ignác, igazságügyminiszter tanácsos ma reggel hivatalba ment az utcán rosszul lett. Bement egy szállóba, ahol vizet kért. Mire azonban segítségére siettek meghalt. Valószínűleg szívizérbűdés érte. Reiner dr. a nemzetközi ügyeket vezette az igazságügyminiszteriumban.

— **Kötelező a zsir bejelentése.** Az Aradi Közlöny megírta, hogy Aradról miniszteri engedéllyel vizit ki a zsirt. Varjassy Lajos polgármester ezt megakadályozandó — a következő felhívást adta ki. Felhívom az összes henteseket, zsir és szalonna kereskedőket, és úgynököket hogy f. hó 12. 13. és 14. é. a városháza első emelet, levő közlelmezési hivatalban írásban suly és a háztartásban állandóan levő személyek számának feltüntetésével zsir, zsirszalonna, háj, füstöltlen sózott és bármilyen néven nevezhető szalonna készleteiket az 1914 L. ter. 9 és 17 §-ában meghatározott 2 hónapig terjedő elzárás és 600 koronáig terjedő pénzbüntetés terhe mellett pontosan jelentsek be. A bejelentésre minden hivatalos és alkalmi iparúzó kereskedő, úgynök és mindazok kötelesek, kik akár saját, akár idegen helységben őrzik készleteiket. Aki a készletet más részére tartja őrzetben köteles megnevezni azt a személyt, akit a készlet illet. A bejelentésre kötelezettek készleteit, raktárait és üzleti könyveit meg fogom vizsgáltatni. Figyelmeztetem a város lakosságát, hogy mindazok, a kik a készletek eltitkolásában vagy elrejtésében s általában a hatósági ellenőrzés megghusításában segédkeznek nyujtanak, a fenti idézett törvény alapján büntetendők.

— **Halálozás.** Idősebb Szirbik Jánosné, született Páhány Viktória július 10-én életének 65-ik évében elhunyt. Július 12-én délután 3 órakor temetik a Sarkad Határ-utca 3. számú házából. Halálát kiterjedt rokonság gyászolja.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Általános választójog Poroszországban.

Berlin. Öfelsége a király a porosz államminisztérium elnökéhez a következő rendeletet intézte:

„Allam minisztériumomnak ez évi április hó 7-én kibocsájtott rendelet végrehajtása céljából tett előterjesztése alapján rendeletem kiegészítéseképpen elrendelem, hogy a királyság országgyűlésén határozathozatal végett a képviselői választójog megváltoztatását célzó benyújtandó törvényjavaslat az általános választójog alapján készítendő el. A javaslat mindenestre oly megfelelő időben nyújtandó be, hogy már a legközelebbi választások az új választójog alapján menjenek végbe. Megbízom önt, hogy ezek szerint tegye meg a szükséges intézkedéseket. Nagyfőhadiszállás, július 11. Vilmos I. R. Bethmann-Hollweg.

Berlin. A Norddeutsche Allgemeine Zeitung a következőket írja: Ez a rendelet teljes világosságot teremt a porosz választójog kérdésében. A husvétii üzenetben megoldatlanul hagyott azt a kérdést, vajjon a választójog reformja a közvetlen és titkos választójog mellett a plurális választójogot, vagy az egyenlő választójogot rendszeresítsenek, a rendelet most már az utóbbi értelemben döntötte el. Ezáltal az államminisztérium számára, miután öfelsége a király beváltotta ígéretét határozott utat teremtett a javaslat kidolgozásának számára, amelyről azután az országgyűlés fog határozni. Amikor a király szabad elhatározásából ilyen képen nyilvánítja akaratát, messzireható cselekedettel bizonyítja népünkbe vetett szilárd bizalmát, amely nép oly ragyogó teljesítményeket visz végbe, döntő jelentőségű aktus a németekre és Németországra nézve, amelyet öfelsége a rendelet aláírásával gyakorolt.

Szilárd bizakodásunk, hogy ez az aktus,

amely a háboru hatalmas eseményeiből von le szükséges következtetéseket, tartósan üdvérválik majd a királynak és a népnek.

Berlin. A birodalmi gyűlés pártelnöki tanácsa elhatározta, hogy a költségvetési bizottság pénteken délelőtt ismét összeül. A külső és belső politika kérdéseit és a hitel javaslatot a plénumban szombaton fogják tárgyalni. Ebből kitűnik, hogy a pártelnökök arra számítanak, hogy a válság megoldása legkésőbb a holnapi nap folyamán megtörténik.

Berlin. A sajtóhadiszállásról jelentik: Az orosz fronton a harci tevékenység némileg csekélyebb volt. Staniszlau környékén az oroszok csak habozva közeledtek új vonalaink felé és megszállták a kiürített Halics erődöt. Meglepetésszerű előretöréseket Kalice környékén visszautasítottunk. Az orosz tüzelés Brzezani és Konijuchi környékén és a lemberg-bródii vasút mentén időnkint fokozódott.

Budapest. Az éjszaka két óra után a budapesti rákosi rendező pályaudvaron egy lokomotív nekiment egy hetven vagonból álló tehervonatnak, amelyen benzín és kőolaj, rakomány volt. Az összeütközés következtében a vonat tüzet fogott és tartalma felrobbant. A rettenetes detonáció az egész városban hallatszott. Lángnyelvek csaptak fel az égig és az egész főváros égboltozatát megvilágították. Az összes tüzérsegek kivonultak, azonban oltásról szó sem lehetett, csak arra kellett szorítkozni, hogy az értékes anyagból valamit megmentenek. Elsősorban a pályaudvar épületeinek és óriási raktárainak biztosításához láttak és ez sikerült is, mert szerencsére a szél a tüzzel ellenkező irányban fujt. A szomszédban egy épület teljesen leégett. A tűz reggel 4 órakor még ég.

— **Gyanus talpbőrök.** Tegnap délután a Deák Ferenc-utca 16. számú ház előtt nagy társzeker állott meg, amelyre a katonai rendőrség emberei négy hatalmas ládát tettek. A súlyosnak látszó ládákat a házból hozták ki, ahová csak pár perccel előbb két aradi detektív ment be a katonai rendőrség néhány altisztjével. A hatósági emberek Mencer Márton aradi háztulajdonosnál házkutatást tartottak és ez alkalommal értékes és különös felfedezésre jutottak. A házkutatásra névtelen feljelentés adott okot, melyet a névtelen feljelentő úgy a katonai rendőrségre, mint a rendőrség bünyügyi osztályára küldött. A feljelentésre a hatósági emberek kimentek Mencer Deák Ferenc-utcai házába, és ott négy nagy bőrönd került elő szinülig megrakottan elsőrangú minőségű talpbőrrel és cipőalkatrészekkel, amelynek tízenhétézer korona az értéke. Mencer a detektíveknek azt mondta, hogy a bőröndöt unokaöccse Mencer Ferenc, aki katona jelenleg és annak barátja Weisz Lajos helyezték el pár napra házában. A rendőrség megállapította, hogy a bőröndöket Nagyszébenben adták fel, mint katonai küldeményt. A nyomozó közegek a talált bőröndöket tartalmukkal együtt letoglalták és beszállították a katonai rendőrségre és Mencer Ferencet és Weisz Lajost szintén elfogták és előzetes letartóztatásba helyezték. Még nem tudni, hogyan jutott a két katona a nagymennyiségű értékes bőrhöz, de az bizonyos, hogy azt Aradon akarták értékesíteni

és ez irányban már több aradi cipésszel tárgyalást is folytattak. A nyomozást kiterjesztik abba az irányba is, hogy Mencer Mártonnak van-e valami része az ügyben.

— **A kábultság a hasban való feszültség örözetének, a deréktájás és az emésztési bajok** oly eseteiben, melyek a renyhe székeléstől származnak, a természetes Ferenc József keserűviz használata által hamarosan jótékony megkönnyebbülés és fokozott étvágy áll be.

Értesítés. Jacobi Gyula vizsgázott fogtechnikus, ezúton értesíti a n. é. közönséget, hogy a mai napon Karlsbadba utazott és műterme augusztus hó 18-ig zárva van.

— **Helybell és vidéki viszonylatok részére tábori dobozok, levelező-lapok, csomagoló- és levélpapírok, papírzacsok, képes levelező-lapok, papírszalvéták, noteszek stb. legolcsóbban** Kexel Izó papírnagykereskedésében

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Többtermelés mentheti meg a világot.

II.

Hogy az ellátás nehézségeit nem tisztán a háboru okozta, hanem a háboru csak ad absurdum vitte és bebizonyította a malthusi tételt, erre nézve bizonyíték, hogy a boldog békében a föld lakóinak 25 százaléka csaknem éhen halt meg. Elsősorban Indiára és Kínára gondolunk, melyek közül Kína önálló állam és azelőtt egy ósregi jól kipróbált kormányzási rendszerben élt, legujabban pedig a modern európai mintára alakult át. Azonban sem a régi rendszer, sem a két vagy három forradalom nem tudta lehetővé tenni, hogy a nép zöme ne éhezzen és ne szenvedjen nélkülözéseket. Indiáról azt mondják, hogy ezt a kín-

eses országot kizsákmányolják az angolok és népe azért szegény. Köztudomásu azonban, hogy a kínai Indiában az angol hódítás előtt is nagy nyomoruság uralkodott, hiszen a hindu vallás vigasztalan melancholiája éppen a nagy anyagi nyomoruságokból sarjad ki. A materialista történelem kutatók, sőt a nagy hindu költő, Rabindranath Tagóre, erre is azt mondják ugyan, hogy India népét fénykorában is kizsákmányolták, amikor még nem az angolok, hanem a saját rájáhaik uralkodtak, főként. Bármily erős az elnyomatás is, azonban, — mindent már többször mondtunk — a tömegiséget és az éhenhalásokat nem magyarázza meg. Nincs olyan bornirt és korrupt kormányzási rendszer ugyanis, mely alattralóitól a létfontartás minimumát is elvonná, hiszen minden felsőség jól tudja, hogy az éhes ember kész lázadó.

Mindezekből nyilvánvaló lehet már, hogy a népek nélkülözéseinek mindig a föld termelékenységének elcsúszása volt az oka és ehhez legfeljebb csak elenyésző mértékben járult hozzá a sohasem tökéletes társadalmi rendszer. Az emberiségnek erre a nagy bajára a többtermelés az egyetlen igazán reális megoldás, a termelésnek lehetséges fokozása az a bölcsesség, amely az összes társadalmi bajokat elhárítja és amely az emberiség zavartalan fejlődését biztosítja. A többtermelés, mint gazdaság politikai jelszó mégis csak most a háboruban vált általánossá, amikor világosan bebizonyosodott szükségessége. Tiszta szociálista alapon állók a többtermelést csupán szociális olajcsöppnek tekintik, nem végleges megoldásnak, mégis azt kell mondanunk, hogy ez a szociális olajcsöpp milliószorta nagyobb fontosságú az egész emberiség életére, mint a Bismarck szociális olajcsöppeit, amelyek az egész mai Németországot és a hatalmas német demokráciát létre hozták.

Miután a többtermelés egyedül üdvözítő volta ma már az egész köztudatba ment át; azt kell vizsgálnia a lelkiismeretes közgazdasági kutatóknak, mik a feltételei annak, hogy a többtermelés a gyakorlatban lehetségessé váljon. Voltak már nagy koncepcióju utópisták, köztük a legismertebb Henry George, akik szerint a társadalmak anyagi viszonyait nem az arany, hanem a földjáradék szabályozza. Az arany, mondják ezek az írők, fiktív érték, az ember adta meg ennek a sárga fénynek minden becsét, amikor kinevezte a nemzetközi kereskedelem eszközévé, míg ellenben a föld hozadéka: a kenyérmag ab ovo reális érték. Itt ismét arra a régi közgazdasági tantételre kell utalnunk, hogy a mezőgazdasági termelés grafikonja vízszintes, az ipari termelés pedig merőleges vonalat mutat. Ez a gyönyörű szimbólum ékesen bizonyítja, hogy a világ gazdasági berendezkedésének hatalmas épülete, a mezőgazdasági termelésen nyugszik. Ez áll nemcsak az olyan par excellence agrikulturn államra, mint Magyarország, hanem általában is. A többtermelésnek első feltétele tehát, különösen nálunk, az annyiszor hangoztatott és sürgősen intenzív mezőgazdasági rendszer. Miután a háboruban különösen a liszttel való ellátás nehezült meg, ez a kérdés ma elsőrangú aktualitással is bír. Miért kell nekünk kukorica kenyert ennünk és miért vannak éhségtüntetések Londonban, Moszkvában és Párisban, ez az a kérdés, amelyre már sokan igyekeztek feleletet adni. Nem ismeretlen az a vélemény, amely szerint a hadseregek ellátása kerül rengeteg sokba és vonja el a kenyérmagot a hinterland polgári lakosságától. Ez a sokszor hangoztatott érv azonban nem áll meg, mert hiszen azok, akik ma katona ruhában vannak a békében is fogyasztottak kenyert; sőt egy katona bizonyára szűkebb kosztot él, mint akár egy szegénysorsu polgár. A második magyarázat az lenne, hogy a földnek műveléséhez szükséges munkaerőket a mozgósítás fégyverve szőlította, azonban ez a magyarázat sem áll meg, mert hiszen hivatalos kimutatás szerint pl. Magyarországon a háboru három szentendéjén keresztül a földeknek alig egy kis százaléka maradt csak bevetetlenül. Sőt ha azt vesszük, hogy a háborus viszonyok folytán az agrikulturn államok termése a külföldre való exporttól — kivéve a szövetséges államokat, — el van zárva: arra a következtetésre jutunk, hogy ma még több gabonának kellene lenni, mint békében.

(Folytatjuk.)

Bors László.

— Szénhiány a zagrabi gázgyárban. Zagrábban a lakosságnak tudtára adatik, hogy július 1-től szénhiány miatt az ottani városi gázgyár üzemét lényegesen redukálni kénytelen és ennél fogva magánosoknak világításra, gázfűtéshez, valamint gáz-takaréktűzhelyekhez légszeszt tovább nem szolgáltat. Ennélfogva Zagrabi városa már csak a motorikus célokra szükséges gázmennyiséget gyártja, hogy a helyi ipar fennakadást ne szenvedjen. A városnak 80 ezer lakosa van.

MOZGÓKEPSZINHAZ.

* Henny Porten vasárnap az Erzsébet-mozgósínházban. „A szerelem szava” című skágerben ismét alkalma nyílik Henny Portennek tanujelét adni sokoldalú művészetének. Az első felvonásban bárónő szerepében szépségének teljes pompájában látjuk magunk előtt. Hódítóan elbájoló jelenség, ki viselkedésével a társaság figyelmét állandóan magára tereli. Később megtörve, egy súlyos baleset következtében az arcát égési sebhelyek borítják s megindul kálváriájának útján, mely fájdalmas és göröngyös. Már-már elveszettek hiszi boldogságát, szerelmét, amikor felragyog a nap újból felette s ismét forró szerelem költözik a két meggyőzött szívébe. Henny Porten alakító művészetének legmagasabb fokán látjuk e képtel. — *Legközelebb a 9 úju ember II. része kerül bemutatásra.*

Az üldözöttek — az Apollóban. (A német hadifoglyok szenvedés története országban.) A háború történetének legszomorúbb epizódjai közül valók azok az események, amelyek a francia barbarizmus, durvaság és kultúrátalanság égbekiáltó bizonyítékai. A fekete betűk a leírt sorok azonban nem tudják oly tökéletesen visszaadni a rettenetes szenvedéseket, amelyeken az internáltak Marokkóban keresztül mentek. Az életet látni kell! Egy német filmgyár, a Deutsche Biocrop e feljegyzések alapján készített egy hatalmas filmet, a mely pünten idők egyik legtekélyesebb és leggrandiózusabban megrendő filmtitkáraként. Akiben van emberi érzés és érdeklődés e megrendő egyszerű események iránt, annak meg kell majd néznie e filmet. Az Apolló péntektől kezdve mutatja be a szenzációs filmet. Csütörtökön a „Lehülten filmesek” Henny Porten repris van műsoron az Apollóban.

A szerkesztésért felel:

Stauber József.

NYARI SZINHAZ.

ARAD, 1917. évi július hó 12-én. osütörtökön:
A kaméliás hölgy.
Dráma 5 felvonásban.

ARADI KÖZLÖNY.

Az újévnegyed alkalmával 1917. évi július hó 1-től új előfizetést nyitottunk az Aradi Közlöny-re

Az eseményekről napról-napra a legalaposabb és a legfrissebb tudósításban számol be az Aradi Közlöny. Közleményeinek eredetisége és érdekessége, valamint háborús híreinek megbízhatósága révén Magyarország vidéki lapjai között az első helyen áll és mint ilyen a legelterjedtebb, a legtarthatmasabb, legkedveltebb és legolvasottabb újság.

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egész évre 38 korona
Fél évre 18 korona
Negyed évre 9 korona
Egy óra 3 korona

Tessék mutatványszámot kérni!

NYILTÉR.

(Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget)

Köszönetnyilvánítás.

Hón szeretett, felejthetetlen, drága férjem halála alkalmából, mely köszönetem és hálám nyilvánítom úgy a „Nyugdíj asztaltársaság” tisztelt tagjainak, mint a jó karúaknak, számos jó barátoknak, ismerősöknek, akik az utolsó tisztességadásnál személyes megjelenésükkel fejezték ki részvétüket. Fogadják a résztvevők úgy magam mint gyermekeim nevében is örökös hálánkat, amelyet fokoz, a nagy csapásban enyhülést adó őszinte és megható emberi részvét. 4312

özv. Bánhidy Lászlóné szül. Kulcsár Anna és gyermekei Józsi, Ilonka és Béla.

Id. Szirbik János a maga, illetve gyermekei János, József, Sándor, Rozália férj. Ifj. Páhány Sándorné és Ilonka férj. Zöldi Józsefné, ugy az alólírottak, valamint számos rokon és ismerős nevében is mélyen megtört szívvel szomorúan jelentik a felejthetetlen jó hitves, hön szeretett édes anyja, anyós, nagymama, nagynéni, sógor-nó, nászasszony, rokon és jóbarátó

Id. Szirbik Jánosné szül. Páhány Viktoria

f. évi július hó 10-én este fél 10 órakor, életének 65-ik s a legboldogabb házasságának 49-ik évében rövid szenvedés után a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát.

Az Istenben boldogult földi maradványai f. hó 12-én délután 5 órakor fognak a Sarkad Határ-utca 3. sz. saját házából a ref. egyház szerint tartandó ima után a helybeli alsó temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Legyen a hant könnyű kiszívódtal porai felett!
Arad, 1917. július hó 10-én.

Ifj. Szirbik Jánosné szül. Páles Zsuzsanna, Szirbik Józsefné szül. Takács Rozália, Szirbik Sándorné szül. Szilvássy Aranka menve! Ifj. Páhány Sándor, Zöldi József vejei, Szirbik Imre, Páhány Rozsika, Páhány Sanyika, Zöldi József unokái, Id. Páhány Sándor és neje szül. Vékony Ida, Polereczky János és neje szül. Korcs Rozália unokatestveiei, Vas István és neje szül. Szirbik Sára, Vízny Márton sógorai és sógor-néi, Páhány Jenő, Páhány Béla, Páhány Rozália, Páhány József, Páhány Ida, Páhány Mauci, Polereczky János, Polereczky József, Polereczky Erzsike, Polereczky Tildruska, Polereczky Ilonka unokahugai és ürszei, Gáspár Pál és neje szül. Páris Zsófia, özv. Hajdu Jánosné koma és komaasszonyai, Fejes József és neje szül. Szirbik Viktoria rokona. Nászai, nászasszonyai és az öz-szes rokonság.

Varga Imre első temetésrendező intézete Arad, Andrassy-tér 13. Telefon nappal: 37. Éjjeli szolgálat: 738. 15

Használt élelm
megvételre kerestetik.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.
Peppo hintőpor 1 kor. — fill.

Katonáknak

kedves tudni, hogy
ruhaletük

kiirtására legjobb szer a PETRIS
olyadék, ára 2 kor. és HADAR
hintőpor, ára 2 kor.

Szörvesztő-

Depillor.

E kitünő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt aró, nyak vagy karokról, stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. Ara utasításai: 1 kor.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Arpád gyógyszerárában

Arad, Andrassy-ut 22. szám.

Magyar gyógyborok

Kitünő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vérképző gyógybor, vérszegények, láb-badozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Bence a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 2 korona 80 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosító szer, finom fűszeres ízű, zson-gító, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbeteglek részére és ott, ahol a condurongó kéreg javaiva van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszerezhető Acidol pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 3 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél: 1945

Rozsnyay Mátyás gyógy-szertárában Arad, Szabadság-tér.

Veszek valódi tiszta mézet
kis- és nagymennyiséget.
Gábor Miklós
ARAD, Andrassy-tér 18. szám.

Házeladások,

valamint kisebb és nagyobb birtokok eladását, parcellázását közvetíteni vállalom. Az ország minden részében előjegyezve kis- és nagybirtokok. Aradon magán- és bérházak. Ajánlatokat, megbízásokat kér.

Halmi József

adásvételi közvetítő iroda.
Lakás: Deák Ferenc-u. 5.
Telefon 726. 2369

Matteme-tele

patkány- és egérintás

új eljárás szerint.
Patkány- és egérintáshoz ajánlok **patkány- és egérintő-szert**. A XX. század legmegbízhatóbb patkány- és egérintő-szere, csak patkányt és egeret öl meg, emberre vagy állatra nem veszélyes, tehát mindenütt elhelyezhető.

A patkány- és egérintő-szert árak:

1 kis adag 2-300 patkány kiirtására 12 K.

1 nagy adag 3-600 patkány kiirtására 20 K.

„Matteine“

vegyészeti laboratórium
Arad, Boros Beni-tér 1. szám
Telefon 10-45. 501

Ertesítem a n. é. közönséget, hogy a

száraz sóshal

árusítást bevezettem s állandóan rakta-ron tartom. Minden esüörtökön élő halak nagy választékban érkeznek, melyet a meleg idő miatt piacra nem vihetnek, így kizárólag üzletemben árúsítok. Legfinomabb cipókrém, cigarettahüvely, parafin-gyertya, gyufa, nagyban és kicsinyben. Első aradi zöldségajándék kiviteli üzlet. Vidéki rendeléseket, előleg vagy a pénz előzetes beküldése ellenében eszközök. Zöldségajándékokat, finom gyümölcsöt bármely mennyiségben veszek, a legmagasabb napi áron. 1065

Lutvák József,

Asztalos Sándor-utca 8. Interurbán telefon 615. Péntek estétől szombat estig zárva. 1065

Viszketegséget,
rüh, leggyorsabban megszünteti a Dr. Fleisch-féle eredeti **„BARNA ZSER“**
Próba tégely 1.60 kor., nagy tégely 3.- kor. Családi adag 9.- kor. Kapható Aradon, Hajós Arpád gyógyszerárában, Andrassy-tér 22. 1144

Miklakai Kölcsonös Segélyző Szövetkezet.

Meghívás!

Miklakai Kölcsonös Segélyző Szövetkezet

1917. évi július hó 29-én, délután 3 órakor

V. évi közgyűlését

tartja, amelyre a részvényeseket ezúton is tisztelettel meghívjuk azzal, hogy a szövetkezet évi mérlege és a közgyűlés sorrendje a szövetkezet hivatalos helyiségében f. évi július hó 9-től közzszemlére van kitéve s azt minden részvényes betekinthei.

Miklak, 1917. július 9-én.

Az igazgatóság.

Tartozik.	Méreg-számla 1917. február 28-án.	Követel.
Pénzkészlet	3039.93	
Kötvények	50998.32	
K. 2000 n. é. hadi-kölcson-kötvény ...	1949	
Aradi Alt. Takarékszövetkezet ...	14540	
Hadikölcson adások ...	2865	
Átmeneti tetelek ...	6017.47	
Átmeneti kamat számla	1000	
Berendezés	160	81469.72
	81469.72	81469.72

Miklak, 1917. február 28-án. 4802		
Balogh Zoltán, s. k. elnök-igazgató.	Faragó Rezső, s. k. igazgató.	Husserl Vilmos, s. k. igazgató.
Bühm Mór, s. k. igazgató.	Moráriu János, s. k. igazgató.	Bonyhádi Károly, s. k. igazgató.

12390-1917. kh.

Hirdetmény.

A nagymélt. kereskedelemügyi m. kir. Miniszter ur 35421-1917. VI. C. sz. rendelete folytán közhírré teszem, hogy a kereskedelemügyi miniszter ur a földművelésügyi miniszter urral egyetértéssel engedélyt adott az „Első magyar sörégyár Salmecey Miklós és társa“ losoncai cégnek, hogy azon vadászok (vadászati jeggyel bírók) ólomkészletét, akiknek összes készlete a 10 kg-ot meg nem haladja, amely készlet a m. kir. ministeriumnak 1449-1916. M. E. számú rendelete értelmében zár alatt nincsen, összegyűjthesse és vadászszőrére átdolgozhassa a következő feltételek mellett:

Sörétet csak az gyártathat, akinek „Sörétigazolványa“ van.
Az Első magyar sörégyár a részére átdolgozás végéig beküldött ólomot tartalmazó csomagokat egy Losonca város által e célból kiküldött bizottság jelenlétében bontja fel.
Az Első magyar sörégyár Salmecey Miklós és társa losoncai cég kötelezettséget vállalt arra nézve, hogy használható anyag ólomsörétre való átdolgozását és kezelését a következő egységáron végzi:
a sörétre való átdolgozást kg.-onként 50 fillérért,
a csomagolást, kezelést kg.-onként 50 fillérért a kész sörét súlya után számítva. Az átdolgozási és kezelési költségeket agyár után-vételezheti.
Arad, 1917. június 8. Green, főkapitány.

Használt ólom megvételre kerestetik.

Mélyen tisztelt Háziasszony!

„EFFENDI“ Seprő a legjobb munkát végzi, mert a seprők legjavát képi.

„EFFENDI“ Seprővel ha kísérletet tesz, életében más seprőt nem vesz.

„EFFENDI“ névre ügyelni kérem, a mi látható minden seprőnyélen.

„EFFENDI“ Seprőt fűszer-, festéküzletekben tartják, hol vásárlását örömmel várják.

4497

Aradi és csanádi egyesült vasutak menetrendje.

Ervényes 1917. évi június 1-től.

Aradról Szegedre indul:
Személyvonat reggel 6.40
Személyvonat délután 4.18

Aradról Szegedre érkezik:
Személyvonat délután 12.00
Személyvonat este 9.31

Szegedről Aradra indul:
Személyvonat éjjel 3.06
Személyvonat délután 8.17

Szegedről Aradra érkezik:
Személyvonat reggel 7.38
Személyvonat este 7.51

Aradról Brádra indul:
Személyvonat reggel 5.40
Személyvonat délután 12.48

Aradról Brádra érkezik:
Személyvonat délelőtt 11.53
Személyvonat este 7.46

Brádról Aradra indul:
Személyvonat éjjel 3.00
Személyvonat délután 1.13

Brádról Aradra érkezik:
Személyvonat délelőtt 10.00
Személyvonat este 7.38

Aradról Pánskotára indul:
Reggel 8.26
Aradról Pánskotára érkezik:

Délelőtt 9.54
Pánskotáról Aradra indul:

Délután 2.13
Pánskotáról Aradra érkezik:

Délután 3.43
Aradról Ujszentannára indul:

Délután 5.30
Aradról Ujszentannára érkezik:

Este 6.10
Ujszentannáról Aradra indul:

Este 6.22
Ujszentannáról Aradra érkezik:

Este 6.53
Borosjenőről Csermőre indul:

Vegyes vonat délelőtt 9.32
Vegyes vonat délután 5.32
Csermőről Borosjenőre indul:

Vegyes vonat reggel 6.22
Vegyes vonat délután 4.29
Mezőhegyesről Kétegyházára indul:

Motoros vonat reggel 3.37
Motoros vonat este 6.20
Kétegyházáról Mezőhegyesre indul:

Motoros vonat reggel 6.10
Motoros vonat délután 4.10
Ujszentannáról Kétegyházára ind:

Motoros vonat reggel 9.25
Motoros vonat este 7.00
Kétegyházáról Ujszentannára ind.:

Motoros vonat reggel 6.00
Motoros vonat délután 4.00
Borossebesről Menyházára indul:

Vegyesvonat délelőtt 9.00
Menyházáról Borossebesre indul:

Vegyesvonat délután 2.39

Használt csomagoló papir megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. :-:

Apró-hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítják.

Minden szó hirdetés ára 3 fillér. Vastagabb betűkkel 16 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 1 korona.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

Hirdetéseket délután 1/2 óráig veszőnk fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

"Szóke hadlóvegy",
Levele van. 4616

"Tüdők",
Levele van, kérem átvenni. 4608

"Egy idősebb ur"
független asszonyka tisztességes barátságát keresi, kit némileg támogatna. Ajánlatokat "Bács" jellegre a kiadóba. 4613

Fiatallány,
ismeretséget kötne komoly urlemberről, ki őt némileg támogatna. Választ "Cik-lamen" jellegre a kiadóba kér. 4601

Alkalmazást keres.

Hadmentes,
negy középszintű végzett fiatalember. Pradalomba, vagy erdőüzemnél felügyelő, vagy ehhez hasonló alkalmazást keres. Cím a kiadóhivatalban. 4589

Egy 28 éves
mazános nő, gazdasági állást keres, vidékre is elmegy. Alulca Lajos-utca 5. sz. Brömann Miklósnál. 4587

Scobóleány
és egy szakácsnő ajánkozik uri házhoz. Karoly-utca 12. sz. em. 4586

Hivatalnoknő,
perfect magyar nemet levelező, több évi gyakorlattal, ki a gépirásba járta, könyv-írást, pénzügykezelést és minden egyéb irada munkát vállal, megfelelő állást keres. Kautóval rendelkezik. Szíves megkereséseket a lap kiadója "Hivatalnoknő" jellegre kerek. 4591

Házvezetőnőnek
ajánkozik keresztény uri házhoz, fiatal intelligens főnői, varrni tudó nő, beszél németül is. Özv. Grünwaldné, Szemlak. Aradm. 4605

Szakácsnő,
vagy kiegészítő szakácsnő állást keres. Kasza u. 50. 4610

Gazdasági állást
ajánkozik idősebb mazános urhoz, vidéken, aki idősebb magános intelligens özvegy. Cím a kiadóban. 4432

Két középkorú
nő, pradalomba mosó és vásárlónőnek ajánkozik, esetleg külön-külön is eimennek. Cím a kiadóban. 4550

Zongora hangolást
vállal Kollár István zongora hangoló. Fürj-u. 1. 4578

Fűszerkereskedő tanuló
ajánkozik vidékre is. Cím a kiadóhivatalban. 4580

Gazdasági állást
keres helyben vagy vidéken, középkorú nő. Cím a kiadóban. 4582

Gépesz,
a cséplési időnyre, vagy más iparvállalatnál alkalmazást keres. Ajánlatok feltételekkel Werner Sándorhoz, Tornavára intézendők. 4594

Alkalmazást nyer.

Százalékos
kerestetik, lehetőleg azonnali belépésre. Cím a kiadóban. 4597

Fiatallánybérbeadás
keresek. Kasza-utca 50. 4609

Ügyes,
intelligensebb felügyelőnek keresetik a Kath. Háziasszonyok Cseléd Otthona részére. Bővebbet ugyanott az igazgatónőnél, Kis Ernő-utca 4/b. 4607

Gyermektelen házaspárnál
egy mindenre cseléd és ugyanott egy tanuló leány, jó fizetés mellett felvétetik. Reklám Bazar, Boros Béni-tér 11. sz. 4619.

Keressék
egy ügyes nő kalap készítőjét és tanulóleányt. Poltz M. Színház-épület. 4493

Ügyes csomagoló leány
felvétetik. Vojtek és Weisznál. 4543

Középiskolai tanuló,
ki lehetőleg németül is tud, két kis fiu mellé a szünidőre keresetik. Cím a kiadóban. 5002

Kiadó lakás.

Butorozott
két utcai szoba, előszoba, villany, fürdőszoba, esetleg konyha használati kiadó. Péter-utca 11. 4604

Lakást keres.

Elegáns,
teljesen tiszta butorozott egy, vagy két szobát keresek a Városi kávéház közelében. Cím Fehér Kereszt szálloda 1. sz. szoba. 4603

Modern
3 szobás úrilakást fürdőszobával, villanyvilágítással, fűtő közlelelben, keresek az úrnaira, vagy augusztus 1-ére. Cím a kiadóban. 4546

Ingatlan.

Igen szép, új magánház,
modern, 8 évi adómentes, 6 szoba és összes melléképítményekkel, nagyobb kerttel, eladó a Vajdass Lajos-utca. Bővebbet a kiadóban. 4574

Eladó
Urbán Iván-utca 35. számú sarokház. Bővebb felvilágosítás ugyanott. 4617

600-900 holdas
mindent termő I. rendű sík szántóföld, berület keresek állomás vagy köves uthoz közel. Terület és évi haszonbér közléssel ajánlatot ker. Telbisz Miklós. Dunavecse. (Pestm) 4594

Gyerekek, 15 utcán
ház két utcai, 3 udvari szobával, 2 pince, kamara, istálló, kert szőlővel, gyümölcsfával eladó. Cím gör. kel. román piebáni hivatal. 4592

Csernevit Péter-utca 14. sz. ház
eladó. Bővebbet az Aradi Ipar- és Népbanknál. 4606

Magánház
4 szoba, elő- és fürdőszoba, vízvezeték- és villanyvilágítással, veteményes kerttel, baromfiudvarral és disznóállal eladó. Cím a kiadóban. 4615

Eladó
egy adómentes magánház a Gróf Tisza István-út közelében. Cím a kiadóban. 4610

Eladó
(Aradm. 5000 lakosú községben) 40 év óta fenálló szatócs és korlátlan jogú korcsma-üzlet, házzal együtt, szabad kézből, kedvező feltételek mellett, betegséggel miatti. Az épület all egy szoba-konyha, bolti, korcsma, raktárhelyiségekkel; (igazolható évi jövedelem 4000 korona, arvehető 7000 koronával.) Cím a kiadóhivatalban. 4486

Eladó szőlő
Magyarádon, nagyúri hegyen, épületekkel felszereléssel, ideai természettel. Cím a kiadóhivatalban. 4496

Magánház
öt szoba, melléképítményekkel, villanyvilágítással és gyümölcsös kerttel eladó. Purgly Lajosné-u. 180. 4551

Vétel és eladás.

Eladó
2 1/2 lig használt ruhaszekrény, 1 ebédli asztal és egyéb konyhabutorok. Purgly Lajosné-u. 18. 4558

Eladó
Ehrbar-féle kitűnő zongora, 2 ezüst girandol. Megvétetik ugyanitt egy nagy zongoratór falada. Deák Ferenc-utca 29. sz., III. emelet. 4590

Használt nagy szőnyeg,
olcsó Aron eladó, megtekinthető délelőtt 11-12-ig. Cím a kiadóban. 4593

Egy 6 HP. Puch
motorkerékpár kettős oldalkosárral, jól futó, továbbá egy 4 HP. Styria eladó. Cím a kiadóban. 4596

2 cséplőgép garanzitúra,
összes felszereléssel és 1 magánjáró, mindkettő 8 lóerős eladó. Geiselt Jánosnál, Szemlak. Aradm. 4598

Akácsmár,
legszébb, kicsinyben a legkisebb mennyiség is kapható. Különként 14 koronáért Färber Lajos. Arad. 4592

Rövid zongorát
megvételre keresek ár és gyártmány megjelöléssel kerek ajánlatot. Cím: Déra. Damjanich-utca 10. 4542

Rock nyereggyártás
komplett kötőfékek, kantarok, pakktáskák, Zeis-féle messzjáró, ismételtpisztoly, jutányosan eladó. Kálmán János-u. 8. földszint. 4558

Dióból készült
modern ágy és éjjeli szekrény, hintaszék eladó. Megtekinthető d. e. 10-12-ig, u. u. 4-6 ig. Cím a kiadóban. 4557

Keresünk
egy 8 lóerős gőzlokomóvízt, szemből, berbe vagy megvételre. Cím a kiadóhivatalban. 4545

6 kofenáciz
fizet egy gramm aranyért Brandes órás és ékszerész. József főherceg-ut 12 (Juhoránus templom mellett). 4561

Szépén éneklő
filémélt, vagy kassari madarat megvételre keresek. Ajánlatokat a cím megjelölésével "Éneklő madár" jelleg alatt a kiadóhivatalba kerek. 4575

Vessék
koronázási bélyegeket és egész gyűjteményeket. Könyvtárakat és egyes könyveket. Kerpel könyvkereskedés. 901

Új butorhétel!
vétel és eladás, hitelképes egyéneknek részletre kölcsönképpen adók készpénzfizetési árában. — ebédli, báló és nappali szoba berendezés, fa- és vasbutorok nagy választékban kaphatók. Állandó butorkiállítás Garai Károly butorüzletében Aradm., Asztalos Sándor-utca 5. sz. Telefon 773. Kérem a címre figyelni. 2791

Baromfiévesz
elleni szer "Tikin" kapható egyedül Wajdits gyógyszerárban, Ferenc-tér. Kis úveg 1-90 kor., nagy úveg 3-50 kor. 2847

Negyven filléért
Liszt rapszódák, operakivonatok, Schubert dalok és más kiváló zeneművek kaphatók Deák Béla könyv és papírkereskedésében, Forray-utca, telefon 902. 871

Hat lóerős
üzemképes kazán 1300 koronáért, egy Schutleworth 54 colos cséplő kijavítva, szilakkal 2400 koronáért eladó. Egy nyolc lóerős kazánt vennék. Aradm. Oktávián. Nadab. 4361

Vessék
uraktól levett férfi ruhát, valamint mindenféle egyenruhát a legmagasabb árban. Vidékre is elmegyek. Bleier Ignác, Boczkó-utca 1. 761

Tégla
jóminőségben, nagy és kis mennyiségben, jutányos árban kapható. Jiraszek iroda Lovarda-u. 1. szám, telefon 1097., vagy Lázár iroda, Haaszinger-utca 5. szám, telefon 747. szám. 3783

Üzletek.

30 év óta
fenálló fűszerüzlet, trafik engedéllyel és italmérés, betegséggel, házzal együtt eladó. Cím a kiadóban. 4618

Különféle.

Szárke
foltos, fiatal vizsla kutya elveszett. Megtaláló keretik Kossuth-u. 9. sz. alá hozni, jutalomba részesül. 4611

Szopcsán
és gondozásra kiadóam 8 napos kislánykamat fizetés ellenében jószívú asszonyoknak. Cím a kiadóban. 4547

Oktatás.

Polgári iskolai
növendékeket pótvizsgára előkészítik. Cím a kiadóban. 4614

Kínasszony
mérsékelt díjazásért zongora tanítást vállal. Bővebbet Borona-u. 45a. 4544

Gyógyászat.

Hebs Vascs chinabera.
Suveren szer vérszegénység, sápkór, szédülés, a vérszegénységből eredő ideg-bajok, étvágytalanság, gyomorhántalmak, láz, általános gyengeség ellen. Paratlan vértképző és vérjavító, biztos övszer, máj- és fertőzések- és minden infektívól eredő meg- betegedések ellen egy telót- teknek, mint gyermekeknek. Ára 4.— kor. Hebs gyógyszerár, Földes-utca 12.

Dr. Schajkovszky
lábizzadás elleni szere, biztos, kipróbált értalmatlan szer, rögtön hat, ára 1 korona. Kapható Földes és Hebs gyógyszerárban.

Polgári Hittér

Boros Béni-tér I. (Dr. Isprávník ház)

Állandóan kapható szőlő, hip-
tói turó, kolbasz, mindenféle hi-
deg bevágottak, továbbá hűtő-
ítvek, jégbe hűtött almák. Ke-
nyerjegy ellenében. Naponta friss
vaj és tojás nagy mennyiségben
kapható. Számos látogatást ker.
tisztelettel. 4599

Seitelbach Salamonhá.

Ecetsav pótlót
minden mennyiségben szállit:

Schul Benő,
Szent Pál-utca 3. sz.

BOR

kitűnő minőségű, köz-
vetlen a termelőtől, musz-
kai termés, kisebb tété-
lekben is, jutányos árért
közvetit vevő hordójában

Schvarcz Pál,
ARAD, Postafiók 15.